

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní

Financování následků krizových situací v Královéhradeckém kraji

Bc. Michaela Valtrová

Diplomová práce

2009

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Ústav ekonomiky a managementu
Akademický rok: 2008/2009

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Michaela VALTROVÁ**
Studijní program: **N6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Ekonomika a management podniku**
Název tématu: **Financování následků krizových situací
v Královehradeckém kraji**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

- 1) Úvod do problematiky
- 2) Teorie krizí
- 3) Přípravenost na krizové situace v Královehradeckém kraji
- 4) Financování odstraňování následků úložišť nebezpečných látek v Královehradeckém kraji
- 5) Závěr - zhodnocení řešení a návrhy na zkvalitnění opatření

Rozsah grafických prací: -
Rozsah pracovní zprávy: cca 50 stran
Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

- SMEJKAL, V., RAIS, K.: Řízení rizik. Praha: GRADA, 2003
LÁTAL, I., ŠTANTEJSKÝ, M.: Bezpečnostní zásady ochrany podniků -
prevence a řešení krizových situací. Praha: Prospektrum, 2000
HORÁK, R. A KOL.: Průvodce krizovým řízením pro veřejnou správu.
Praha: LINDE, 2004
ANTUŠÁK, E., KOPECKÝ, Z.: Úvod do teorie krizového managementu.
Praha: VŠE Praha, 2003
FREIBERG, F.: Finanční teorie a financování. Praha: Vydavatelství
ČVUT, 1994
THOMPSON, R.: Crisis Intervention and Crisis Management (Strate-
gies That Work in Schools and Communities). United States of America:
Brunner-Routledge, 2004
RICHARDSON, M.L.: Risk Assessment of chemicals in environment.
London: Royal Society of Chemistry, 1990

Vedoucí diplomové práce: doc. RNDr. Petr Linhart, CSc.
Ústav ekonomiky a managementu

Datum zadání diplomové práce: 26. června 2008

Termín odevzdání diplomové práce: 1. května 2009

doc. Ing. Renáta Myšková, Ph.D.
děkanka

L.S.

Ing. Marcela Kožená, Ph.D.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 3. července 2008

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že, pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 28. 4. 2009

Michaela Valtrová

PODĚKOVÁNÍ

Na tomto místě bych ráda poděkovala doc. RNDr. Petru Linhartovi, CSc. za odbornou pomoc při vedení diplomové práce, cenné rady a poskytnuté materiály. Stejně tak děkuji pplk. Ing. Ladislavě Navrátilové, Ing. Pavle Finfrlové a Mgr. Markétě Peškové za ochotu ke spolupráci a poskytnuté materiály.

ANOTACE

Tato práce se zaměřuje na problematiku financování následků krizových situací většího rozsahu. Cílem práce je především poukázat na neprovázanost zákonů a nepřipravenost České republiky v otázce řešení a financování krizových situací. Tyto poznatky jsou prezentovány na případové studii mapující průběh kauzy nelegálního skladu nebezpečného odpadu v obci Libčany na Královéhradecku od samotného objevení až po konečnou likvidaci.

KLÍČOVÁ SLOVA

krizová situace; nelegální skládky; nebezpečný odpad; financování krizových situací

TITLE

Financing of crisis situations consequences in Hradec Králové region

ANNOTATION

This thesis is focused on financing problems of crisis situations consequences of bigger range. The aim of this thesis above all is to point out incomplete linkage in legislation and unreadiness of the Czech Republic in the matter of solving these crisis situations. These findings are presented in a case study which maps over the process of the cause of illegal dumping of hazardous waste at Libčany in Hradec Králové region from the very reveal until the final disposal.

KEYWORDS

crisis situation; illegal dumping; hazardous waste; financing of crisis situations

OBSAH

ÚVOD	9
1. TEORIE KRIZÍ	11
1.1. KRIZOVÁ SITUACE	11
1.2. MIMOŘÁDNÁ UDÁLOST	12
1.2.1. Stav nebezpečí, nouzový stav a stav ohrožení státu	13
1.3. POJMY HROZBA A RIZIKO.....	14
1.3.1. Různé pohledy na riziko.....	16
1.3.2. Rovnice pro výpočet rizika plynoucího z neintencionální hrozby (příklad).....	17
1.3.3. Rovnice pro výpočet rizika plynoucího z intencionální hrozby (příklad).....	18
1.4. BEZPEČNOST.....	18
1.4.1. Bezpečnost a veřejná správa	21
1.4.2. Bezpečnostní management.....	22
1.5. KRIZOVÝ ZÁKON A KRIZOVÉ ŘÍZENÍ.....	22
1.6. KRIZOVÝ PLÁN.....	25
1.6.1. Krizový plán ministerstva	26
1.6.2. Krizový plán kraje	26
1.6.3. Bezpečnostní rada kraje	26
1.7. BEZPEČNOSTNÍ SYSTÉM ČR.....	28
1.7.1. Územní prvky bezpečnostního systému ČR.....	29
1.7.2. Výkonné prvky bezpečnostního systému ČR.....	30
1.8. TEORIE FINANCOVÁNÍ KRIZOVÝCH SITUACÍ VE VEŘEJNÉ SPRÁVĚ.....	33
1.8.1. Rozpočtová pravidla.....	34
2. PŘIPRAVENOST NA KRIZOVÉ SITUACE V KRÁLOVÉHRADECKÉM KRAJI.....	36
2.1. POVODŇOVÝ PLÁN KRÁLOVÉHRADECKÉHO KRAJE	37
2.1.1. Zabezpečení proti povodním obce s rozšířenou působností Hradec Králové.....	39
2.1.2. Zhodnocení připravenosti správního obvodu obce s rozšířenou působností Hradce Králové	40
3. FINANCOVÁNÍ ODSTRAŇOVÁNÍ NÁSLEDKŮ ÚLOŽIŠŤ NEBEZPEČNÝCH LÁTEK V KRÁLOVÉHRADECKÉM KRAJI.....	41
3.1. VYBRANÉ ZÁKLADNÍ POJMY	41
3.2. INSTITUCE VYSTUPUJÍCÍ V KAUZE NELEGÁLNÍ SKLÁDKY NEBEZPEČNÝCH ODPADŮ V OBCI LIBČANY	42
3.2.1. Institut ochrany obyvatelstva.....	42
3.2.2. Česká inspekce životního prostředí.....	43
3.2.3. Dekonta, a. s.	43

3.3.	PŘÍPADOVÁ STUDIE – HISTORIE KAUZY V ČASOVÝCH OSÁCH	44
3.3.1.	<i>Obec Libčany</i>	44
3.3.2.	<i>Libčany – Duben 2006</i>	45
3.3.3.	<i>Výsledky prvotního průzkumu</i>	47
3.3.4.	<i>Libčany – květen 2006</i>	49
3.3.5.	<i>Libčany – červen 2006</i>	50
3.3.6.	<i>Libčany – červenec/srpen 2006</i>	51
3.3.7.	<i>Libčany – září 2006</i>	52
3.3.8.	<i>Libčany – únor 2007</i>	53
3.3.9.	<i>Obvinění</i>	53
3.3.10.	<i>Možné havarijní scénáře</i>	54
3.4.	FINANCOVÁNÍ LIKVIDACE NELEGÁLNÍ SKLÁDKY NEBEZPČNÉHO ODPADU V LIBČANECH	56
4.	ZHODNOCENÍ ŘEŠENÍ A NÁVRHY NA ZKVALITNĚNÍ OPATŘENÍ.....	60
4.1.	ZHODNOCENÍ ŘEŠENÍ	60
4.1.1.	<i>§ 79 zákona o odpadech č. 185/2001 Sb.</i>	60
4.1.2.	<i>Selhání odpovědných orgánů</i>	63
4.2.	NÁVRHY NA ZKVALITNĚNÍ OPATŘENÍ	65
4.2.1.	<i>Návrh systémových opatření k předcházení nežádoucím situacím v souvislosti s nezákonným nakládáním s chemickými látkami a odpady</i>	65
4.2.2.	<i>Vytvoření finanční rezervy</i>	68
	ZÁVĚR	69
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	72
	SEZNAM OBRÁZKŮ	76
	SEZNAM TABULEK	76
	SEZNAM PŘÍLOH	77

ÚVOD

V dnešní době si většina z nás uvědomuje možné hrozby v podobě jaderných elektráren nebo velkých spaloven. I příroda nás mnohokrát přesvědčila o své síle v podobě vichřic nebo ničivých povodní. Již méně ale vnímáme stále častější ohrožení plynoucí leckdy z daleko menších původců, kteří i přes svou relativní nenápadnost mohou napáchat nemalé škody. Mám na mysli často důkladně skryté a mnohdy svým okolím ani nevnímané nelegální skládky nebezpečného odpadu.

V současné době platí povinnost informovat a chránit veřejnost do kompetencí veřejné správy. Zda tedy bude podnik jakkoli nakládající s nebezpečnými odpady informovat na své náklady veřejnost ve svém okolí o své činnosti, záleží výhradně na dohodě mezi provozovatelem a veřejnou správou. Proto hlavní povinnost informovat leží právě na veřejné správě. Zákon č. 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií, ukládá povinnost provozovatelům předložit prohlášení o tom, do jaké kategorie z hlediska nebezpečnosti vůči svému okolí patří. Jedná se o kategorie A a B. Díky nashromážděným prohlášením mohla vzniknout databáze, která se již od roku 2000 postupně rozšiřuje a aktualizuje. Stále však má své nedokonalosti. Zahrnuje v sobě totiž pouze stacionární zdroje možného ohrožení a nebere tak v potaz možnou přepravu nebezpečného materiálu, která v sobě představuje díky neustálé manipulaci daleko větší riziko. Dalším, a z hlediska zaměření této práce daleko důležitějším nedostatkem, je to, že i přes povinnost vyplývající z výše zmíněného zákona není informovanost o možném nebezpečí vyplývajícím z přílehlých velkých průmyslových podniků adekvátně rozšířená. Natož pak bohužel u menších provozovatelů.

Ohlédneme-li se jen o tři roky zpátky do roku 2006, máme tu hned čtyři kauzy s nelegálními sklady nebezpečného odpadu. Jednalo se o sklady ve Chvaleticích v Pardubickém kraji, Nalžovicích ve Středočeském kraji, Hradci Králové a přílehlých Libčanech v Královéhradeckém kraji. Právě na nelegální sklad v Libčanech bych se ráda v rámci praktické části této práce zaměřila podrobněji. Jedná se totiž o kauzu, která mě zasáhla nejvíce. Nejen z toho důvodu, že obec Libčany jsou místem mého bydliště, ale i proto, že problém a průběh likvidace této skládky byl pravděpodobně nejvíce sledován a medializován.

Velmi důležitou částí této práce je samotné financování následků krizových situací. Byly to pravděpodobně ničivé povodně letů 1997 a 2002, ze kterých se Česká republika nejvíce poučila. Ukázala se tak nedostatečná připravenost na krizové situace většího rozsahu a následně při nákladných likvidacích i mezery v naší legislativě. Paradoxem je, že největším problémem se neukázal nedostatek financí, ale právě nemožnost tyto finance bezprostředně použít na potřebné úkony spojené s likvidací.

Specifickým problémem spojeným s financováním následků krizových situací spojených s nelegálními skládkami nebezpečných látek nebo obecně krizových stavů způsobených člověkem, je to, že povinnost hradit likvidaci a následky se vztahuje na viníka. Ve většině případů však společnost po odhalení své činnosti končí v likvidaci a bez prostředků. Této problematice, problematice neprovázanosti zákonů v české legislativě a dalším problémům spojeným s financováním následků krizových situací bych se ráda věnovala v druhé polovině své diplomové práce.

V úvodní části této práce bych ráda nastínila teoretický rámec potřebný pro pochopení následující praktické části. Jedná se o teorii krizí, vysvětlení klíčových pojmů jako jsou krizová a mimořádná situace, hrozba a riziko. Dále se budu věnovat pojmům bezpečnost, oblasti krizového zákona, krizového plánu a krizového řízení v České republice. Celou teoretickou oblast završí vymezení Bezpečnostního systému v České republice.

Druhou částí práce bude část praktická, ve které bych se ráda nejdříve zaměřila na připravenost na krizové situace v Královéhradeckém kraji. Dále se budu konkrétně věnovat financování odstraňování následků úložišť nebezpečných látek v Královéhradeckém kraji se zaměřením na skládku nacházející se v obci Libčany na Královéhradecku. V závěrečné části diplomové práce bych ráda shrnula problematiku financování krizových situací a především poukázala na překážky s ním spojené, které byly již výše okrajově nastíněny.

Cílem práce je na příkladu nelegálního skladu nebezpečných látek v Libčanech na Královéhradecku ukázat na neprovázanost zákonů a nepřipravenost České republiky v otázce řešení a financování krizových situací většího rozsahu.

1. TEORIE KRIZÍ

1.1. KRIZOVÁ SITUACE

V úvodu teoretické části této práce bych ráda objasnila pojem krizová situace. Ten se vyskytuje již v samotném názvu diplomové práce a je stěžejní pro pochopení dané problematiky. Většina autorů se shoduje na nejprostší definici krizové situace jakožto situace, v níž je nutné učinit rozhodnutí.

Definice krize podle J. A. Robinsona [7], která z pohledu rozhodování zahrnuje:

1. identifikaci původu situace vzhledem k povaze prostředí, v němž se situace vyskytla;
2. množství času pro rozhodování;
3. posouzení relevance hodnot, které jsou v ohrožení;
4. nalezení řešení, implementace.

Doporučené užívání definice krizového stavu podle [7]:

Krizová situace je stav vážného narušení fungování určitého systému či jeho části, spojený s potřebou časově a systémově adekvátního rozhodnutí a řešení. Krizová situace je mimořádná událost, při níž jsou ohroženy cenné a chráněné hodnoty, zájmy či statky státu a jeho občanů a při které hrozící nebezpečí nelze odvrátit nebo způsobené škody nelze odstranit běžnou činností správních úřadů, orgánů územní samosprávy, ozbrojených sil, záchranných sborů, havarijních a jiných služeb.

Velmi důležitá je za krizových situací činnost výkonných složek státu (prezident, vláda, bezpečnostní rada státu, ústřední krizový štáb, parlament). Podle právního řádu ČR krizová situace nastává [7]:

- a) je-li bezprostředně ohrožena svrchovanost, územní celistvost, demokratické zásady ČR;
- b) je-li třeba plnit mezinárodní závazky při společné obraně;
- c) je-li ve značném rozsahu ohrožen veřejný pořádek a vnitřní bezpečnost státu;
- d) jsou-li ve značném rozsahu ohroženy životy a zdraví, majetkové hodnoty či životní prostředí;

- e) vyplývají-li ohrožení v písm. c) a d) z živelné pohromy, ekologické nebo průmyslové havárie, nehody, či jiného obdobného nebezpečí.

Definice krizových situací zpravidla zdůrazňují přítomnost tří doprovodných jevů: hrozby, časové tísně a momentu překvapení. Krizová situace spočívá v kombinaci všech tří vlastností: 1. silného ohrožení chráněných hodnot či strategických zájmů (státu, organizace, individua), 2. časové tísně doprovázející nežádoucí situace, které vyžadují rychlá řešení, 3. momentu překvapení, který vychází ze zranitelnosti určité oblasti a bývá způsoben nedostatečným posouzením rizik a neadekvátní připraveností na výskyt krizové situace v dané oblasti. [7]

1.2. MIMOŘÁDNÁ UDÁLOST

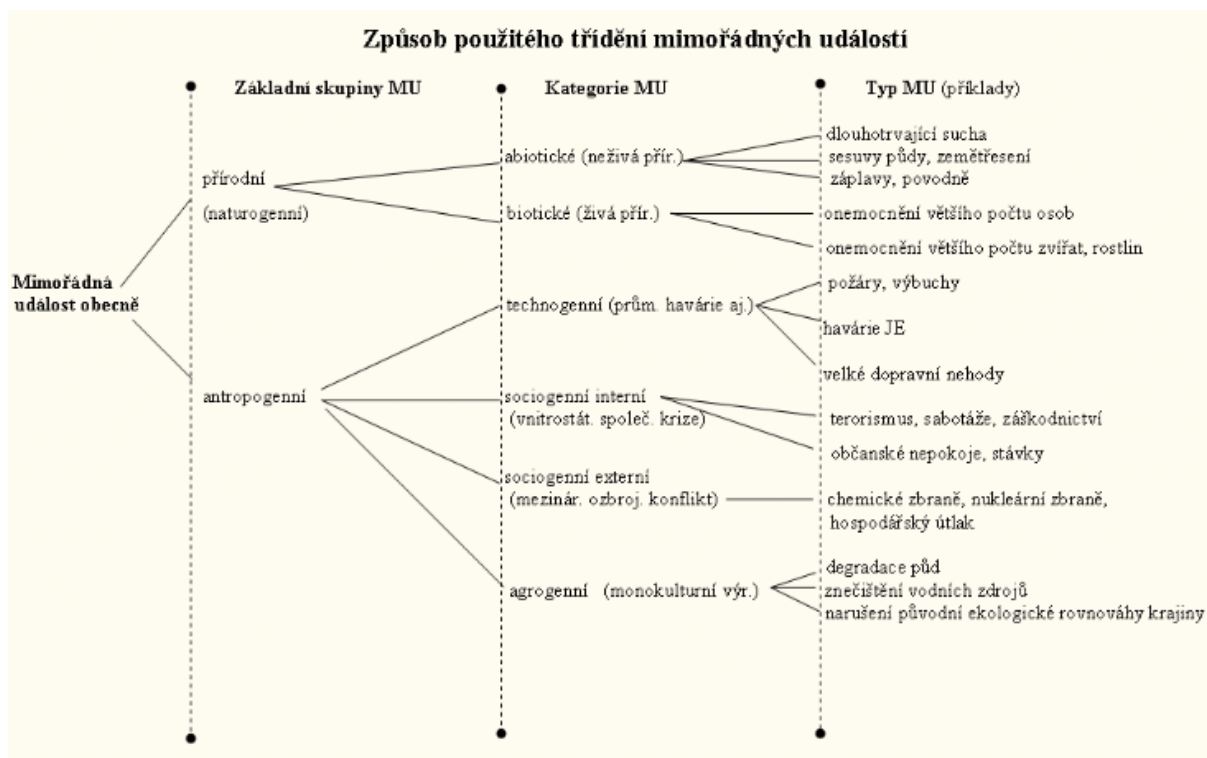
Pro lepší pochopení problematiky bych ráda uvedla vysvětlení a dělení pojmu mimořádná událost, které na svých webových stránkách uvádí Magistrát města Hradce Králové. Díky němu můžeme lépe pochopit, kdy se z mimořádné události stává krizová situace.

Definice mimořádné události podle [19]:

Mimořádná událost je škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy a také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací.

Definice krizové situace podle [19]:

Krizová situace je mimořádná událost, při níž je vyhlášen krizový stav - stav nebezpečí nebo nouzový stav nebo stav ohrožení. Jedná se o takové stavy, kdy hrozící nebezpečí nelze odvrátit nebo způsobené následky odstranit běžnou činností správních orgánů a složek integrovaného záchranného systému.

Obrázek 1 - Dělení mimořádných událostí [19]

1.2.1. Stav nebezpečí, nouzový stav a stav ohrožení státu

Z výše zmíněné definice tedy vyplývá, že z mimořádné události se stává událost krizová v případě vyhlášení krizového stavu. Jedná se o tyto tři stavy:

➤ Stav nebezpečí

V případě, že se jedná o živelnou pohromu, ekologickou či průmyslovou havárii, nehodu či jiné ohrožení, které nedosahuje značného rozsahu, je možné vyhlásit přednostou okresu, primátorem či hejtmanem kraje stav nebezpečí. Vyhlášení platí pro území kraje nebo jeho část a je povinností hejtmana, který stav vyhlásil, informovat o tom neprodleně vládu, Ministerstvo vnitra a sousední kraje (pokud se jich krizová situace může dotknout). Tento stav je vyhlášován vždy na nezbytně nutnou dobu, podle krizového zákona nejvýše 30 dnů, přičemž tuto dobu může hejtman prodloužit pouze se souhlasem vlády. Rozhodnutí o vyhlášení stavu nebezpečí musí kromě předpokládané délky trvání obsahovat i uvedení důvodu vyhlášení, konkrétní krizová opatření a jejich rozsah.

➤ **Nouzový stav**

Dalším stupněm je vyhlášení nouzového stavu. Nouzový stav je vyhlášen vládou v případě, kdy není možné odvrátit vzniklé ohrožení v rámci stavu nebezpečí. Předpokladem vyhlášení je vznik krizové situace z příčiny nevojenského charakteru. V případě vyhlášení tohoto stavu nabývají orgány veřejné moci určitá práva a vznikají jim určité povinnosti. Občanům země naopak mohou být po dobu trvání stavu omezena některá jejich základní práva a svobody jako je například právo na nedotknutelnost osoby nebo obydlí při evakuaci, vlastnické právo, svoboda pohybu atp.

➤ **Stav ohrožení státu**

Třetím stupněm je válečný stav nebo také stav ohrožení státu, jehož vyhlášení je v kompetenci parlamentu. Bývá použit v případě napadení státu agresorem nebo je-li třeba plnit mezinárodní smluvní závazky o společné obraně proti napadení. Vyhlášení tohoto stavu je velice citlivá záležitost, která výrazně mění vnitřní fungování společnosti a omezuje například vstup na území České republiky osobám, které nejsou občany ČR nebo omezení držení nebo nošení střelných zbraní atp.

1.3. POJMY HROZBA A RIZIKO

Součástí klíčových pojmů při zvládání krizových situací jsou pojmy hrozba a riziko. Ačkoliv jsou tyto dva pojmy velmi frekventovaně užívané, jejich použití v dokumentech bezpečnostní politiky bylo a zčásti dosud je v některých případech nesprávné a někdy i protikladné. Dovolím si zde uvést správné použití těchto pojmů jak je uvádí kniha Česká bezpečnostní terminologie.

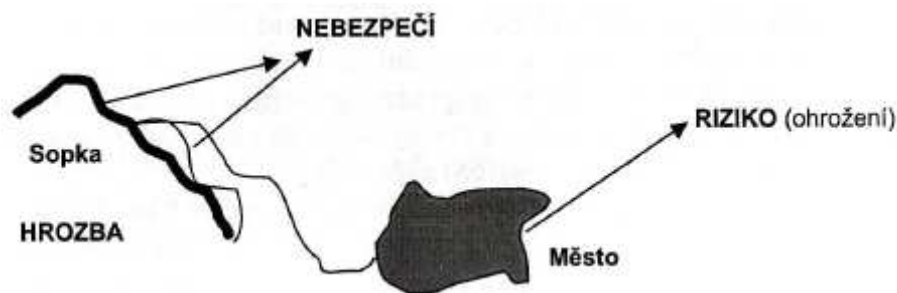
Definice pojmu hrozba podle [7]:

- Hrozba je primární, mimo nás nezávisle existující, neodvozená. Je to vnější fenomén (činitel), který může nebo chce poškodit nějakou konkrétní hodnotu. Závažnost hrozby je (přímo) úměrná povaze hodnoty a tomu, jak si danou hodnotu ceníme.
- Hrozba může být především jevem přírodním, definovaným fyzikálně atp., např. živelní katastrofa. Takovou hrozbu nazýváme hrozbou neintencionální. Realizace neintencionální hrozby je stochastické povahy.

- Zcela jiného „původu“ je hrozba působená či zamýšlená činitelem nadaným vůlí, úmyslem (threat actor, aktér hrozby), hrozba intencionální – zamýšlí ji, připravuje, spouští či realizuje lidský jedinec, skupina, organizace, stát.

Definice pojmu riziko podle [7]:

Riziko je pravděpodobnost, že dojde ke škodlivé události, jež postihne danou hodnotu. Jinak je riziko možnost, že s určitou pravděpodobností vznikne událost, jež se liší od toho, co si přejeme. Riziko je odvozená závisle proměnná a dá se určit nebo odhadnout tzv. analýzou rizik. Riziko je reakcí na hrozbu, též stav naší připravenosti (zranitelnosti) a je spojeno s rozhodováním.

Obrázek 2 - Pojmy hrozba, nebezpečí, riziko [5]

Uvedený Obrázek 2 znázorňuje vztah mezi oběma pojmy na přírodním jevu. Sopka vytváří hrozbu pro město. Riziko, že bude město nepříznivým vlivem sopky zasaženo, je dáno řadou faktorů jako je intenzita sopky, vzdálenost města od sopky nebo počtem obyvatel ve městě. Nebezpečí zde můžeme chápat jako lávu při výbuchu sopky.

Velmi zjednodušeně si lze analýzu rizika plynoucího z hrozby představit jako součin mohutnosti hrozby a předpokládané výše ztráty (viz Obrázek 3). Správná analýza rizika vede k nalezení akceptovatelného rizika, ve kterém si uvědomujeme stupeň ohrožení, a podle něj provádíme příslušná opatření, která pomohou snížit pravděpodobnost nastání hrozby nebo rozsah následků. Díky analýze rizik je pak možné zaměřit se na zvládnutí předvídatelných hrozeb, které se čas od času opakují. Tato oblast se týká například hasičských záchranných sborů a přípravy preventivních opatření, tvorby pohotovostních rezerv nebo tvorby krizových plánů. Vyšším stupněm využití analýzy rizik může být i příprava na hrozby dosud nezažité.

Překonávání rizika lze pak rozčlenit do dvou skupin. V prvním případě se jedná o prevenci před rizikem, tedy snaha, aby pravděpodobnost nastání krizové situace byla co nejmenší. Druhý způsob se zaměřuje na snížení nepříznivých důsledků rizika, který počítá s nastáním krizové situace a zaměřuje se na co nejefektivnější nápravná opatření, která by co nejvíce zmírnila důsledky krizové situace.

vodorovné mohutnost hrozby /svisle výše ztráty na hodnotě	zanedbatelná	nízká	střední	vysoká	velmi vysoká
zanedbatelná	riziko zcela zanedbatelné	riziko takřka zanedbatelné	riziko dosti nízké	riziko nízké	riziko střední
nízká	riziko takřka zanedbatelné	riziko velmi nízké	riziko nízké	riziko střední	riziko vysoké
střední	riziko velmi nízké	riziko dosti nízké	riziko střední	riziko vysoké	riziko velmi vysoké
vysoká	riziko dosti nízké	riziko nízké až vysoké	riziko střední vysoké	riziko velmi vysoké	riziko mimořádné
velmi vysoká	riziko nízké	riziko střední	riziko vysoké	riziko mimořádně vysoké	riziko katastrofických rozměrů

Obrázek 3 - Tabulka znázorňující výsledné riziko [5]

1.3.1. Různé pohledy na riziko

Na riziko lze nahlížet z několika pohledů. Ten, který nás napadne převážně jako první, je pohled objektivní a subjektivní. Vzhledem k tomu, že každý člověk je individuum a vnímá různé věci jinak, liší se i subjektivní pohledy jedinců na dané riziko. Každý má svůj hodnotový žebříček jiný a tím pádem i jinou míru přijatelného rizika.

V praktickém použití rozlišujeme dvě základní míry rizika, a to riziko finanční a zdravotní. Finanční míra rizika ukazuje, jakými finančními prostředky musí společnost disponovat, aby mohla pokrýt následky havárie. Zdravotní míra rizika ukazuje na výši rizika osob ohrožených nebezpečnou situací. Dalším z možných pohledů na riziko je rozlišení rizika individuálního (vztahujícího se k jednotlivci) a rizika společenského (vztahujícího se ke skupině osob).

Dalším zajímavým faktorem, který velice ovlivňuje vnímání rizika, je to, zda riziko podstupujeme dobrovolně nebo ne. Pod dobrovolným podstoupením rizika si můžeme představit například kouření nebo adrenalinové sportovní aktivity atp. V rámci mnoha studií bylo zjištěno, že jedinec dobrovolně dokáže přijmout daleko vyšší míru rizika, protože si ho vybírá sám a má pocit, že má činnost dostatečně pod kontrolou. Jiné studie dokazují také fakt, že většina veřejnosti lépe přijímá častá úmrtí nebo poškození malého počtu osob než hromadné havárie a úmrtí.

1.3.2. Rovnice pro výpočet rizika plynoucího z neintencionální hrozby (příklad)

$$\text{RIZIKO} = \frac{\text{HROZBA} \times \text{ZRANITELNOST} \times \text{HODNOTA}}{\text{PROTIOPATŘENÍ}}$$

Obrázek 4 - Rovnice pro výpočet rizika plynoucího z neintencionální hrozby [7]

Pojem hrozba byl vysvětlen na začátku kapitoly. Pod pojmem zranitelnost si můžeme představit jakoukoliv slabinu. Protiopatření zde chápeme jako prostředek ke snížení nebo eliminaci zranitelnosti, který vždy posuzujeme z hlediska použitých nákladů. Hodnotou je pro nás jakékoliv aktivum, kterého si ceníme.

V případě hrozby, zranitelnosti a hodnoty platí přímá úměrnost. Čili čím vyšší je hrozba, závažnější zranitelnost nebo významnější hodnota, tím je riziko vyšší. U protiopatření platí naopak úměra nepřímá, tedy čím lepší protiopatření, tím je riziko nižší. Výsledek se většinou vyjadřuje v intervalu od 0 do 1. V neposlední řadě je nutné poznamenat, že ačkoliv se jedná o rovnici pro výpočet rizika plynoucího z neintencionální hrozby (neúmyslné), mnohá opatření fungují i proti hrozbám intencionálním (úmyslným). Jako příklad můžeme uvést protipožární opatření, které ochrání jak před samovolným vznícením, tak před úmyslně založeným požárem.

1.3.3. Rovnice pro výpočet rizika plynoucího z intencionální hrozby (příklad)

$$\text{RIZIKO} = \frac{\text{KAPABILITA aktéra} \times \text{MOTIVOVANOST aktéra} \times \text{ZRANITELNOST} \times \text{HODNOTA}}{\text{PROTIOPATŘENÍ}}$$

Obrázek 5 - Rovnice pro výpočet rizika plynoucího z intencionální hrozby [7]

K předchozí rovnici nám přibyla další dvě hlediska. V případě této rovnice se zaměřujeme přímo na aktéra hrozby a proto je potřeba posoudit i jeho schopnost provést (kapabilitu) a motivovanost. Při posuzování schopnosti provést danou škodu se posuzují zejména prostředky, které má aktér k dispozici k provedení a potřebné znalosti. V případě motivace je potřeba zkoumat odhodlání aktéra ke způsobení škody, co ho k tomu vede. Součin těchto dvou hledisek bývá někdy označován jako „potenciál hrozby“.

Rovnic pro výpočet rizik existuje v dnešní době veliké množství. Jako příklad zde uvádím pouze dvě z nich. V reálném světě bohužel nic běžně nevychází přesně jako v rovnici a ne vždy máme dostatek potřebných informací. Přesto její sestavení a zamyšlení se nad jednotlivými parametry má určitě svůj význam a dokáže pomoci v uvědomění si velikosti hrozby a při tvorbě včasných a účinných protiopatření.

1.4. BEZPEČNOST

Ve zdroji [7] porovnává autor priority vlád v letech šedesátých a sedmdesátých s dnešními. Ačkoliv se témata a problémy příliš nezměnily, došlo ke změnám v pohledu na dané problematiku. Kupříkladu ochrana obyvatelstva (neboli civilní obrana) byla v tehdejší době zaměřena převážně na válečný stav a řízení rizik bylo teprve v počátcích. První zmínka o tzv. risk managementu byla zaznamenána v 60. letech minulého století a souvisela s pojišťovnictvím. Bezpečnost tedy můžeme chápat jako přijatelnou míru vzniku škodlivé události a zároveň jako ochranu a zajištění stavu a pocitu bezpečí lidí a zařízení. V souvislosti s bezpečností hovoří autor článku i o pojmech jako jsou riziková společnost nebo kultura strachu.

Pojem riziková společnost je spojený s důsledky globalizace a neustálého technologického rozvoje v dnešní společnosti, které s sebou nesou nezamýšlené důsledky, kterým je potřeba čelit. Kultura strachu úzce souvisí s rizikovou společností. Riziková společnost s sebou nese spousty nebezpečí, která se dají využít politiky či médií k vytváření atmosféry, kterou britský sociolog Furedi nazval právě „kulturou strachu“ (Culture of fear). Kultura strachu zneužívá skutečnost, že každý jedinec touží po bezpečném světě, mnohdy nedokáže včas ohrožení a nebezpečí rozpoznat, a v důsledku veřejné prezentace možného nebezpečí a rizika touží po zvýšené bezpečnosti. Což ale, jak uvádí autor, může mnohdy vést k investování velkých nákladů do minimálních rizik a opomínání rizik závažnějších.

Za zajímavé považuji dělení občanů autorem na neurotické, bezstarostné a racionální a také polemizaci o přístupu k bezpečnosti ve veřejné správě. Jako odezva na existenci výše zmíněného kulturního strachu vzniká jeden z extrémních typů občana, a to občan neurotický, který požaduje absolutní bezpečnost. Jeho extrémním protikladem je občan bezstarostný, který se zcela spoléhá na činnost veřejné správy a žije v domněnku, že v jeho okolí se nemůže nic stát. Ani jeden z těchto dvou prototypů občana není očividně ideální. Mezi těmito dvěma extrémními póly se nachází občan racionální. Ten si uvědomuje, že nejprve je nutné něco o problematice rizik vědět a teprve pak požadovat od veřejné správy potřebné regulace. Toto rozvádí již zmíněnou polemiku, a to jako dilema, zda se přiklonit ke kultuře strachu a nebo dát na zájmy a potřeby občanů.

Jak již bylo řečeno na začátku této podkapitoly, koncept bezpečnosti byl v polovině minulého století zaměřen spíše na hrozby vojenského charakteru a hrozbám nevojenského charakteru bylo věnováno podstatně méně pozornosti. Proto vyvstala potřeba zaměřit větší pozornost i na hrozby nevojenského charakteru. Vznikl koncept lidské bezpečnosti, který bere v potaz to, že lidé nemají strach pouze ze zbraní a válek. Cílem lidské bezpečnosti je ochránit základní práva lidského života od možných hrozeb. Pod pojmem lidská bezpečnost si můžeme představit bezpečnost politickou, ekonomickou a finanční, legislativní a normativní, sociální, kulturní, fyzickou, vědeckou, technologickou nebo environmentální. Velký důraz je kladen hlavně na bezpečnost politickou, protože jejím prostřednictvím jsou zajišťovány a realizovány další typy bezpečnosti.

Vzhledem k zaměření této práce bych ráda uvedla podrobnější charakteristiku právě environmentální bezpečnosti. Environmentální (ekologická) bezpečnost je chápána jako rovnováha mezi lidskými činnostmi, které působí na životní prostředí, a jeho možnostmi. V důsledku pak každá lidská činnost narušuje původní rovnováhu životního prostředí. To však neznamená, že by člověk neměl ve své činnosti pokračovat, ale je potřeba si uvědomit, že environmentální bezpečnost je zásadní pro náš biologický život a je tedy potřeba náš život sladit s ekosystémy.

Lidská bezpečnost spočívá především v očekávání, že budou splněny čtyři základní podmínky bezpečnosti [4]:

- 1) Podmínka environmentální – prostředí, v němž se žije, může život udržovat.
- 2) Podmínka základních lidských potřeb na přežití – potraviny, bydlení, ošacení.
- 3) Podmínka lidských práv a důstojnosti.
- 4) Podmínka ochrany před škodlivými událostmi – živelní pohromy, technologické havárie.

Jako trefnou a vystihující shledávám větu uvedenou v knize Bezpečná společnost [4]: „Bezpečnost je o „zpracování“ rizik“.

Doporučená definice pojmu bezpečnost uváděná v [7]:

Ve vztahu k jakémukoliv objektu lze bezpečnost vymezit jako stav, kdy jsou na nejnižší možnou míru eliminovány hrozby pro objekt a jeho zájmy a tento objekt je k eliminaci stávajících i potenciálních hrozeb efektivně vybaven a ochoten při ní spolupracovat.

1.4.1. Bezpečnost a veřejná správa

Protože veřejná správa je spolu s politiky odpovědná za bezpečnost státu, je její povinností vystupovat v roli regulátora, správce a manažera. Při vytváření bezpečného prostředí se zaměřuje na oblasti uvedené v Tabulce 1.

Tabulka 1 - Oblasti vyžadující intervenci veřejné správy z hlediska bezpečnosti [6]

DOPRAVA	(automobily, železnice, produktovody, rozvod elektřiny a tepla)
PROSTŘEDÍ	(klimatické změny, globální oteplování, znečištění vody, vzduchu a půdy, těžba dřeva, herbicidy, pesticidy, insekticidy, migrace ptáků, divoká zvěř)
NEBEZPEČNÉ LÁTKY	(výbušniny, drogy, bytová chemie)
ZDRAVÍ ROSTLIN A ŽIVOČICHŮ	(růstové hormony, životní podmínky zvířat, infekční choroby)
FINANČNÍ A EKONOMICKÁ RIZIKA	(akciový trh, banky, pojišťovny, penzijní fondy, obchodní známky, podvodná reklama, klamavé marketingové praktiky, účinnost léků)
VYUŽÍVÁNÍ SUROVIN A ZDROJŮ	(regulace využívání obnovitelných zdrojů jako jsou ryby, dřevo, voda, divoká zvěř, regulace využívání neobnovitelných zdrojů)
POTRAVINY	(kontaminace potravinového řetězce, pesticidy v potravinách, růstové hormony v mléce, ozáření potravin)
BEZPEČNOST PRÁCE	
NOVÉ TECHNOLOGIE	(biotechnologie, genetické inženýrství, nanotechnologie, informatika)
JADERNÁ ENERGETIKA	(uložení radioaktivního odpadu, havárie reaktoru, těžba uranu, tepelné znečištění vody)
TECHNICKÁ BEZPEČNOST	(přehrady, mosty, silnice, rozvody plynu a elektřiny, živelní pohromy, jaderné havárie v jiných zemích)
NÁRODNÍ A LIDSKÁ BEZPEČNOST	(vojenská obrana, ochrana proti převratu, požární ochrana, veřejný pořádek)
LIDSKÁ PRÁVA	
OCHRANA FAUNY A FLÓRY	

1.4.2. Bezpečnostní management

Bezpečnostní management je velice široký pojem aplikovaný na různých úrovních různých oborů. Jedno má ale vždy společné, a to definování a uvědomění si následujících bodů [6]:

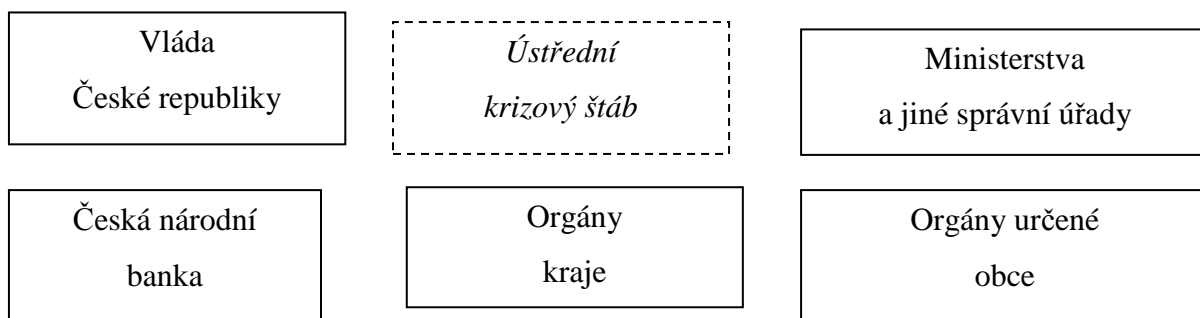
- 1) Co jsou následky nežádoucí události – ekonomické ztráty, újma na zdraví a životech osob.
- 2) Jak veliké jsou následky nežádoucí události. I u těžko definovatelných následků, jako jsou bezpečnostní zájmy státu, je třeba odhadnout následky ekonomických ztrát a ztrát na životech.
- 3) Jaká je přijatelná míra rizika pro definovanou nežádoucí událost.

Vždy je samozřejmě potřeba mít dostatek informací a nejdůležitější je definovat právě přijatelnou míru rizika. Následně je potřeba stanovit taková bezpečnostní opatření, aby z mnoha náhodných jevů jen určitá část vedla k danému rozsahu ztrát. K tomu je potřeba zvážit i ekonomickou část a v jistém smyslu i objektivně stanovit cenu lidského života a zdraví. Jedná se tedy o peněžní vyjádření ekonomických ztrát a peněžní ocenění poškození zdraví a života obyvatel. To vede k posouzení efektivnosti vynaložených nákladů na snížení rizika poškození zdraví a životů obyvatelstva.

1.5. KRIZOVÝ ZÁKON A KRIZOVÉ ŘÍZENÍ

Krizový zákon č. 240/2000 Sb. v rámci §1 stanovuje působnost a pravomoc státních orgánů a orgánů územních samosprávních celků, včetně práv a povinností právnických a fyzických osob při přípravě na krizové situace, které nesouvisejí se zajišťováním obrany České republiky před vnějším napadením, a při jejich řešení.

Při zajišťování připravenosti České republiky na krizové situace ukládá vláda úkoly ostatním orgánům krizového řízení, dále pak řídí a kontroluje jejich činnost. V případě konkrétní krizové situace vláda určí ministerstvo nebo jiný ústřední správní úřad pro koordinaci přípravy na řešení dané situace. Pro řešení samotné krizové situace zřizuje vláda Ústřední krizový štáb. Zvláštní postavení má v tomto případě Ministerstvo vnitra, Ministerstvo zdravotnictví, Ministerstvo dopravy a Ministerstvo informatiky. Specifickou roli hraje i Česká národní banka.

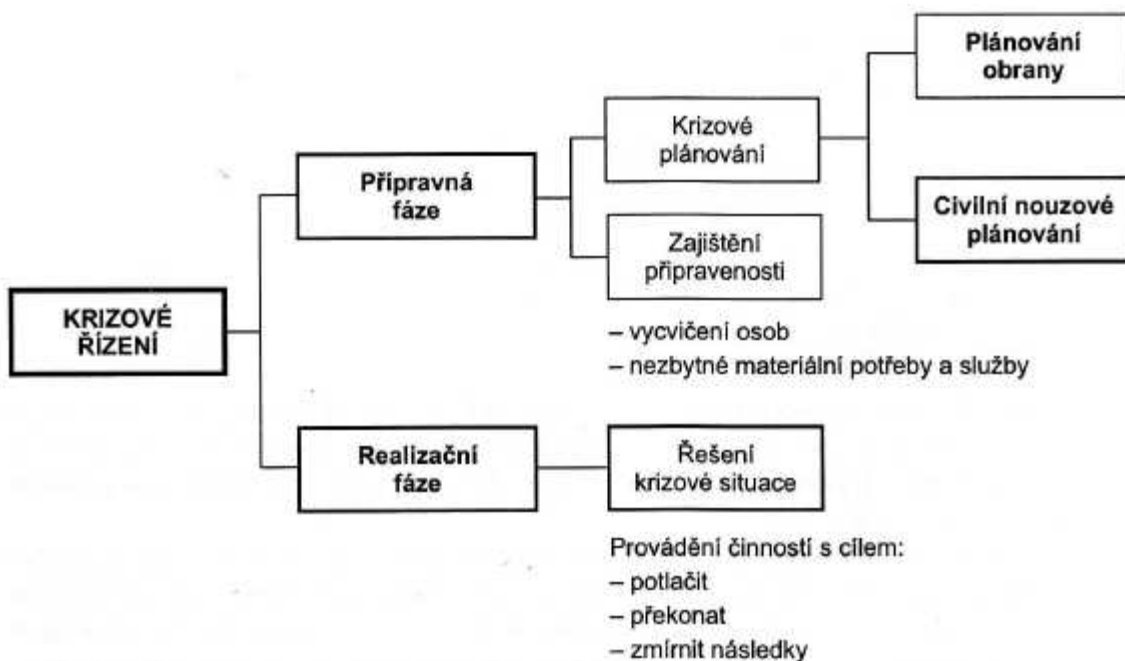
Obrázek 6 - Orgány krizového řízení [5]

Výše zmíněné orgány státní moci jsou pak v případě nastání krizové situace zmocněny k užití mimořádných krizových opatření a k vykonávání krizového řízení (někdy označovaného také jako „zvládání krizí“). Krizová opatření, která mohou ústavní orgány dle charakteru dané situace přijímat, navrhopvat nebo vyhlášovat jsou charakteru:

- vojenského
- nevojenského
- finančního
- měnového
- hospodářského
- informačního

Doporučené užívání definice krizového řízení podle [7]:

Krizové řízení je bezpečnostní disciplína zabývající se analýzou, plánováním, organizací, kontrolou a řízením aplikovaných opatření, jež vedou k eliminaci krizových situací a ke zmírnění škodlivých následků s nimi spojených.

Obrázek 7 - Schéma procesu krizového řízení [5]

Z uvedené definice vyplývá, že krizové řízení je vše, co se týká jak přípravy na řešení, tak vlastního řešení již vzniklých krizových situací. Tedy při vykonávání krizového řízení rozlišujeme dvě fáze – fázi přípravnou a realizační. Přípravná fáze souvisí s tvorbou krizových plánů, která je v kompetenci příslušných institucí (ministerstva, správní úřady, orgány samosprávy). Fáze realizace se týká zajišťování krizových opatření a přípravy k realizaci krizových plánů. Vzhledem k důležitosti všech procesů je potřeba pečlivě vybírat a proškolovat osoby zodpovědné za obě fáze krizového řízení.

Podle §9 krizového zákona č. 240/2000 Sb., je povinností ministerstva a jiných správních úřadů k zajištění připravenosti na řešení krizových situací v oboru své působnosti zřídit pracoviště krizového řízení a krizový štáb. Dále pak zpracovat krizový plán, který obsahuje souhrn krizových opatření a postupů. V rámci zpracovávání krizových plánů stanovuje zákon povinnost podřízeným správním úřadům, krajským úřadům a úřadům obcí poskytovat na vyžádání podklady pro zpracování krizového plánu.

V kompetenci správních úřadů je taktéž podle §9 krizového zákona povinnost sledování a vedení možných zdrojů rizik, provádění analýz ohrožení a odstraňování nedostatků, které by mohly vést ke vzniku krizové situace. Dále pak rozhodují o činnostech k řešení krizových situací a organizují okamžité opravy nezbytných veřejných zařízení pro přežití obyvatelstva a zajištění funkčnosti veřejné správy. V neposlední řadě vytvářejí podmínky pro nouzovou komunikaci.

Důležitou roli při přípravě na krizové stavy a následně na jejich řešení hraje Ministerstvo vnitra. Má na starosti sjednocování postupů všech orgánů krizového řízení, které se na této činnosti podílejí (ministerstva, krajské a obecní úřady a právnické a fyzické osoby). Organizuje instruktáže a školení pracovníků orgánů krizového řízení a provádí kontrolu krizových plánů.

Krizová plánování je možné z hlediska předmětu zájmu podle [7] rozdělit na:

- obranné plánování (vnější bezpečnost státu v kompetenci Ministerstva obrany)
- ochranu zákonnosti a veřejného pořádku (vnitřní bezpečnost státu v kompetenci Ministerstva vnitra)
- záchranné a likvidační práce vykonávané v důsledku živelných pohrom, průmyslových havárií nebo nehod (IZS v kompetenci Ministerstva vnitra)
- ochranu ekonomických zájmů státu (převážně v působnosti ekonomických resortů)

1.6. KRIZOVÝ PLÁN

Z uvedeného krizového zákona vyplývají dvě zásadní povinnosti při přípravě na řešení krizových situací, a to zpracování krizového plánu a zřízení krizového štábu, případně bezpečnostní rady. Přičemž krizový plán je zpracováván na dvou úrovních, na úrovni ministerstva a na úrovni kraje.

1.6.1. Krizový plán ministerstva

Krizový plán ministerstva zpracovává ministerstvo nebo jiný správní úřad. Je schvalován ministrem nebo vedoucím správního úřadu.

1.6.2. Krizový plán kraje

Krizový plán kraje zpracovávají příslušné orgány kraje a jsou schvalovány hejtmánem. Zpracování krizového plánu kraje zabezpečuje hasičský záchranný sbor kraje. Důležitou roli zde hraje Bezpečnostní rada kraje. Právě v Bezpečnostní radě je projednáván rozsah a postup zpracování krizového plánu a podíl všech zúčastněných subjektů na jeho zpracování. Zvláštní role připadá na obce, určené hasičským záchranným sborem kraje. Obecní úřad vybraných obcí je pověřen rozpracováním krizového plánu v obci.

Vzhledem k tomu, že se krizovému plánu a práci Bezpečnostní rady konkrétně Královéhradeckého kraje budu věnovat v praktické části diplomové práce, považuji za vhodné, zmínit se zde o složení a činnosti tohoto orgánu krizového řízení podrobněji.

1.6.3. Bezpečnostní rada kraje

Podle §7 zákona 462/2000 Sb. je složení Bezpečnostní rady kraje, která má kromě hejtmána kraje nejvíce 10 členů, následující:

- zástupce hejtmána
- ředitel krajského úřadu
- příslušník Policie ČR určený policejním prezidentem
- ředitel hasičského záchranného sboru kraje
- příslušník Armády ČR určený náčelníkem Generálního štábu Armády ČR
- ředitel územně příslušného územního střediska zdravotnické záchranné služby
- zaměstnanec kraje zařazeného do krajského úřadu, jehož hejtmán zároveň jmenuje tajemníkem bezpečnostní rady kraje

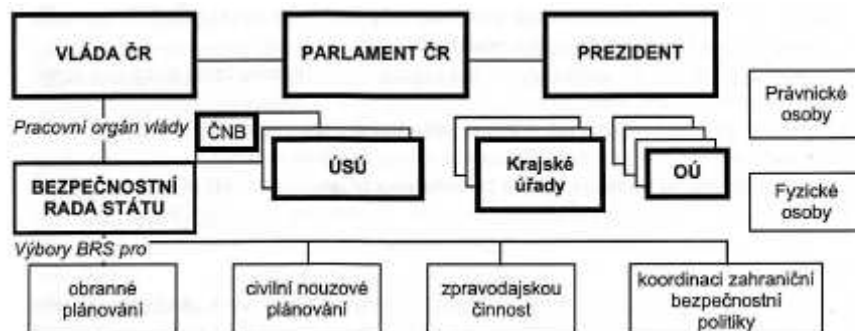
Dále uvedený zákon v §6 vymezuje rozsah činnosti Bezpečnostní rady kraje na projednávání:

- stavu připravenosti kraje na řešení krizových situací,
- krizového plánu kraje,
- havarijního plánu kraje,
- vnějších havarijních plánů, je-li jejich zpracovatelem kraj,
- návrhu koncepce ochrany obyvatelstva na území kraje a její rozpracování do plánů pro jednotlivá ochranná opatření,
- zprávy o monitorovacích, informačních a spojovacích systémech na území kraje a návrhů rozvoje těchto systémů,
- finančního zabezpečení přípravy a řešení mimořádných událostí a krizových situací na území kraje včetně informace o náhradách za omezení vlastnického nebo užívacího práva a poskytnutí pomoci a náhrady škody vzniklé v souvislosti se záchrannými a likvidačními pracemi nebo cvičením při zásahu integrovaného záchranného systému,
- návrhy dohod o spolupráci při řešení krizových situací s jinými kraji a při poskytování pomoci s územními celky sousedního státu,
- závěry z kontrol prováděných v rámci prověřování krizové připravenosti kraje,
- dokumenty související s krizovou připraveností kraje a činností integrovaného záchranného systému v kraji,
- závěrečnou zprávu o hodnocení krizové situace a přijatých opatřeních a navrhuje způsob odstranění nedostatků,
- způsob seznámení obcí, právnických a fyzických osob s charakterem ohrožení na území kraje a s krizovými opatřeními.

Bezpečnostní rada posuzuje vždy možná rizika vzniku krizové situace v daném kraji. Dále zkoumá dokumentaci obcí, které byly pověřeny rozpracováním krizového plánu kraje. A v neposlední řadě zkoumá roční zprávy o připravenosti složek integrovaného záchranného systému.

1.7. BEZPEČNOSTNÍ SYSTÉM ČR

V praktické části diplomové práce se zaměřím na spolupráci složek bezpečnostního systému. Proto považuji za důležité zde uvést alespoň základní členění.

Obrázek 8 - Schéma bezpečnostního systému ČR [5]

Ze zákona č. 110/1998 Sb. o bezpečnosti České republiky vyplývá, že základní povinností státu je zajištění svrchovanosti a územní celistvosti České republiky, ochrana jejích demokratických základů a ochrana životů, zdraví a majetkových hodnot. V bezpečnostním systému České republiky se vyskytují prvky moci zákonodárné, výkonné a soudní, územní samosprávy, ale i právnické a fyzické osoby.

➤ **Prezident**

Jedním ze základních pilířů bezpečnostního systému je prezident, který je vrchním velitelem ozbrojených sil a má zvláštní postavení k vládě a Bezpečnostní radě státu.

➤ **Parlament ČR**

Další složkou systému je parlament, který schvaluje zákony týkající se bezpečnosti, spolurozhoduje o orientaci bezpečnostní politiky. Jak již bylo řečeno v předchozí kapitole, rozhoduje o vyhlášení stavu ohrožení v případě vzniku krizové situace. A v neposlední řadě dává souhlas k vyslání ozbrojených sil mimo území republiky a k pobytu cizích vojsk na území České republiky.

➤ **Vláda ČR**

Hlavní trojici pak završuje vláda, která uskutečňuje bezpečnostní politiku státu a odpovídá za řízení a funkčnost bezpečnostního systému. Jak již bylo zmíněno, v její kompetenci je vyhlášení nouzového stavu.

➤ **Bezpečnostní rada**

Bezpečnostní rada koordinuje a vyhodnocuje problematiku v oblasti bezpečnosti a připravuje vládě návrhy k jejímu zajišťování. Tvoří ji předseda vlády a další členové vlády podle rozhodnutí vlády. Jejím úkolem je spolupracovat s bezpečnostními radami krajů. V její kompetenci je příprava opatření pro řešení krizových situací.

➤ **Ústřední správní úřady**

Zřizují jako pracovní orgán pro řešení krizových situací Krizové štáby.

1.7.1. Územní prvky bezpečnostního systému ČR

➤ **Orgány kraje**

V současnosti zajišťují připravenost kraje a jsou odpovědné za řešení krizových situací v rámci kraje. Je v kompetenci hejtmana, případně v hlavním městě primátora, vyhlásit stav nebezpečí pro území kraje nebo jeho část. Připravenost kraje na krizové situace mají na starosti bezpečnostní rady krajů a bezpečnostní rady obcí (zejména obcí s rozšířenou působností). Na zabezpečování připravenosti se v rámci krajů podílí i Policie ČR a Hasičský záchranný sbor. Při řešení krizových situací jsou povolávány krizové štáby krajů a krizové štáby obcí s rozšířenou působností. Krizové štáby kraje nebo obce tvoří především členové příslušné bezpečnostní rady a členové stálé pracovní skupiny krizového štábu včetně odborníků.

➤ **Orgány obce**

Jsou ve všech krizových situacích odpovědné za řešení v rámci obce nebo provedení krizových opatření v rámci obce.

1.7.2. Výkonné prvky bezpečnostního systému ČR

Hlavními výkonnými prvky jsou ozbrojené bezpečnostní sbory, zejména Policie ČR. Dále pak záchranné sbory, záchranné a havarijní služby. Na obecní úrovni je zajišťování bezpečnosti v kompetenci obecní policie, která je orgánem zřízeným obecním zastupitelstvem.

➤ **Policie ČR**

Policie ČR byla zřízena zákonem č. 283/1991 Sb. o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Policii ČR“), a to jako ozbrojený bezpečnostní sbor. Policie ČR plní úkoly ve věcech vnitřního pořádku a bezpečnosti a další úkoly v rozsahu a způsobem stanoveným právními předpisy. Při plnění svých úkolů postupuje Policie ČR také podle Parlamentem schválených, ratifikovaných a vyhlášených mezinárodních smluv, jimiž je ČR vázána.

Policie ČR je podřízena Ministerstvu vnitra a je tvořena Policejním prezidentem ČR, útvary s působností na celém území ČR a útvary s územně vymezenou působností. Činnost Policie ČR při plnění úkolů podle zákona o Policii ČR řídí Policejní prezidium ČR, v jehož čele stojí policejní prezident jmenovaný ministrem vnitra, kterému za činnost Policie ČR také odpovídá. Činnost jednotlivých policejních služeb a složek řídí Policejní prezidium ČR, pokud zákon o Policii ČR nestanoví jinak. [5]

Základem činnosti Policie ČR je podle [5]:

- ochrana celospolečenských zájmů a hodnot, zejména zákonnosti, státu, ústavních základů a institucí, zabezpečení nerušeného výkonu funkce všech orgánů moci zákonodárné, výkonné a soudní;
- ochrana fyzických osob, jejich životů, zdraví, lidské důstojnosti, jakož i právnických osob;
- ochrana majetku, bez rozdílu jeho vlastníků.

Spolupráce Policie ČR s kraji a obcemi

Spolupráce Policie ČR s územními orgány krizového řízení je zakotvena v krizovém zákonu. Podle něj mimo jiné je vždy členem bezpečnostní rady kraje (nebo obce s rozšířenou působností) příslušník Policie ČR jmenovaný policejním prezidentem. Spolupráce je uskutečňována okresními ředitelstvími policie s orgány obcí a obecní policií. Dále pak policejními útvary v případě, že obec není schopna zajistit zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku vlastními silami. Problém ale stále představuje struktura Policie ČR správ krajů, která si i po územně-správní reformě v roce 2000 zachovala svoji původní formu. Dne 1. ledna 2000 bylo v rámci reformy vytvořeno 14 krajů, avšak správní členění Policie ČR na 7 správ krajů a Správu hlavního města Prahy se nezměnilo. Tento nedostatek bývá mnohdy problémem při zajišťování spolupráce při řešení krizových situací.

➤ Integrovaný záchranný systém

Jak již bylo řečeno, spolu s Policí ČR patří mezi výkonné prvky bezpečnostního systému i záchranné sbory, záchranné a havarijní služby, které dohromady tvoří integrovaný záchranný systém (dále IZS). Přičemž v kompetenci Policie ČR je zejména zajišťování veřejného pořádku a bezpečnost dopravy při provádění záchranných a likvidačních prací. Podle §2 zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému rozumíme záchrannými pracemi činnost k odvrácení nebo bezprostředního působení rizik vzniklých mimořádnou událostí, zejména ve vztahu k ohrožení života, zdraví, majetku nebo životního prostředí, a vedoucí k přerušení jejich příčin. Likvidačními pracemi rozumíme činnost k odstranění následků způsobených mimořádnou událostí.

Přímo záchranných a likvidačních prací se zúčastňuje Policie ČR jen výjimečně, a to v případě velkých živelních pohrom nebo velkých dopravních nehod a havárií. Naproti tomu ostatní složky se soustředí na provádění záchranných a likvidačních prací a není v jejich kompetenci zajišťovat policejně-bezpečnostní opatření.

IZS není sám o sobě institucí, ale tvoří jej koordinovaný postup při přípravě na mimořádné události a při jejich řešení, tedy při provádění záchranných a likvidačních prací. Mezi základní složky IZS patří:

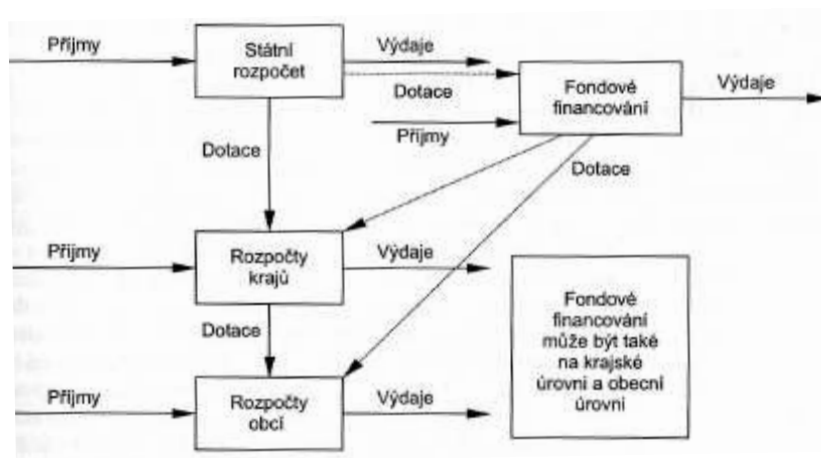
- Policie ČR
- Hasičský záchranný sbor ČR
- Zdravotnická záchranná služba
- Jednotky požární ochrany

Kromě základních složek tvoří IZS například vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil, ostatní záchranné sbory, havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby, zařízení civilní ochrany atp.

Důležitou charakteristikou IZS je to, že zajišťuje nepřetržitou pohotovost pro ohlášení vzniku případné mimořádné události a za tímto účelem rozmisťuje své síly a prostředky po celém území České republiky. Pro potřebnou koordinaci svých složek slouží stálé orgány pro koordinaci IZS v podobě operačních a informačních středisek hasičského záchranného sboru kraje a operační a informační středisko generálního ředitelství hasičského záchranného sboru. Dle §4 výše zmíněného zákona o IZS se při provádění záchranných a likvidačních prací za nouzového stavu a stavu ohrožení státu složky IZS řídí pokyny Ministerstva vnitra. V případě vyhlášení stavu nebezpečí se složky IZS na území příslušného kraje řídí pokyny toho, kdo stav nebezpečí vyhlásil. Obecně se tedy složky IZS při provádění záchranných a likvidačních prací řídí pokyny starosty obce s rozšířenou působností, hejtmana kraje, Ministerstva vnitra nebo v Praze primátorem hlavního města Prahy.

1.8. TEORIE FINANCOVÁNÍ KRIZOVÝCH SITUACÍ VE VEŘEJNÉ SPRÁVĚ

V této podkapitole bych ráda uvedla a přiblížila finanční zdroje, které jsou využitelné při mimořádných událostech a krizových situacích. Důležitým prvkem je to, jakým způsobem je veřejná politika uskutečňována a zabezpečována. Jedná se o tzv. veřejný program, který můžeme vymezit jak z hlediska legislativního, tak z hlediska věcného nebo finančního. Dělení z hlediska finančního je velice důležité v tom smyslu, že, jak již bylo naznačeno v první kapitole, ne každá mimořádná událost znamená vyhlášení krizového stavu. Od toho se také odvíjí způsob financování a uplatňování finančních náhrad. Není to však jeden jediný program sám o sobě, ale skládá se z množiny souvisejících a propojených podprogramů. Jedná se o velice široký a propracovaný program, který pokrývá celou strukturu veřejné správy horizontálně i vertikálně. Promítá se tak do oblasti státního rozpočtu, rozpočtu státních fondů a vládních agentur a samozřejmě také do rozpočtů krajů a obcí (viz Obrázek 9).

Obrázek 9 - Rozpočtová soustava ČR [5]

Jak je vidět na Obrázku 9, základním nástrojem financování jsou veřejné rozpočty, které se vertikálně dělí na státní rozpočet a rozpočty krajů a obcí. Horizontálně jde o autonomní rozpočty fondového (mimorozpočtového) financování.

Co se týče fondového financování, dělí se typy fondů v České republice na fondy:

- státní (účelové) – př. Státní fond životního prostředí
- pro podporu podnikání
- privatizační (majetkové)
- svěrečné (sociálně pojistné) – př. zdravotní pojišťovny

Finance z fondů figurují v těch případech, kdy je určitá vazba mezi druhem příjmů a výdajů. Jinak řečeno, když je možnost využít finanční prostředky na pokrytí předem stanovených potřeb.

Vrátíme-li se k rozpočtům, je nutné uvést, že každý rozpočet je relativně samostatný, ale existují mezi nimi důležité vazby, které umožňují přesun prostředků z jednoho rozpočtu do druhého. Tyto přesuny obvykle probíhají na vertikální úrovni směrem odshora dolů. Tedy z vyššího do nižšího rozpočtu.

Oblast financování ve veřejné správě pokrývá hned několik zákonů jako například zákon o krajích, obcích, ale pravděpodobně největší význam je kladen na zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech.

1.8.1. Rozpočtová pravidla

Tento zákon o rozpočtových pravidlech upravuje především tvorbu, funkce a obsah střednědobého výhledu státního rozpočtu, státního rozpočtu a státního závěrečného účtu. Dále pak upravuje příjmy a výdaje státního rozpočtu, státní finanční aktiva a pasiva, finanční hospodaření organizačních složek státu, finanční kontrolu, podmínky zřizování státních fondů, způsob řízení státní pokladny a řízení státního dluhu a v neposlední řadě upravuje hospodaření s prostředky soustředěnými v Národním fondu.

Spolu s návrhem státního rozpočtu, který obsahuje očekávané příjmy a odhadované výdaje státního rozpočtu vždy na daný kalendářní rok, se sestavuje také tzv. střednědobý výhled. Důvod zavedení sestavování střednědobého výhledu, který obsahuje očekávané příjmy a výdaje státního rozpočtu a státních fondů na jednotlivá léta, je ten, že období klasického rozpočtového roku je příliš krátké.

Ukázalo se například, že některé smluvní vztahy, které ovlivňují státní rozpočet, přesahují období jednoho roku. Střednědobý výhled se proto sestavuje na období 2 let následujících po roce, na který je předkládán státní rozpočet. Sestavení je v kompetenci ministerstva financí ve spolupráci se správci kapitol¹, kraji, obcemi a státními fondy.

Státní rozpočet vychází ze střednědobého výhledu a kromě očekávaných příjmů a výdajů v rozpočtovém roce obsahuje i dotační vztahy k rozpočtům samosprávných celků a státních fondů. Představuje finanční vztahy, které zabezpečují financování některých funkcí státu v rozpočtovém roce. Konečně státní závěrečný účet obsahuje údaje o výsledcích rozpočtového hospodaření minulého roku. Tento konečný dokument zahrnuje i údaje o výsledcích hospodaření územních samosprávných celků, dobrovolných svazků obcí atd.

Finanční připravenost na krizové situace probíhá tak, že ministerstvo financí rozepíše objem finančních prostředků potřebných k zajištění na přípravu na krizové situace. Dále ministerstvo podle krizového zákona navrhuje rozpočtové kapitole „Všeobecná pokladní správa“ účelovou rezervu finančních prostředků na předcházení a řešení krizových situací a také odstraňování jejích následků. Kromě této účelové rezervy se ke krytí nezbytných a nepředvídatelných výdajů, jako mohou být právě krizové situace, vytváří ve státním rozpočtu vládní rozpočtová rezerva, která se tvoří nejméně ve výši 0,3 % výdajů státního rozpočtu.

Důležitá jsou v souvislosti s financováním řešení a odstraňování následků krizových situací i rozpočtová opatření, která řeší změny v průběhu plnění státního rozpočtu. Vznikají v případě, že během roku nastane potřeba rozpočtově nezajištěné úhrady. Tato situace se řeší hospodárnějším provedením jiných úkolů, odsunutím nebo omezením některého méně naléhavého úkolu nebo použitím mimorozpočtových zdrojů organizační složky státu.

Dotace ze státního rozpočtu do rozpočtů obcí se poskytují prostřednictvím krajů, v jejichž obvodu leží příslušné obce pokud tento nebo zvláštní zákon nestanoví jinak.

¹ Kapitoly vyjadřují jednotlivé okruhy působnosti a odpovědnosti ústředních orgánů státní správy.

2. PŘIPRAVENOST NA KRIZOVÉ SITUACE V KRÁLOVÉHRADECKÉM KRAJI

Královéhradecký kraj tvoří pět okresů: Hradec Králové, Jičín, Náchod, Rychnov nad Kněžnou a Trutnov. V rámci všech pěti okresů se nachází 448 obcí z toho 42 měst a pouze jedno statutární město, a to Hradec Králové.

Připravenost na krizové situace v kraji vychází ze zpracování krizového plánu kraje, který obsahuje několik hlavních dokumentů. Jedná se o typové plány, operační plány, plán nezbytných dodávek a havarijní plán kraje. Prvotní zpracování typových plánů je v kompetenci příslušných ministerstev a jejich podstatou je vytipovat možné krizové situace. Typové plány byly zpracovány pro celkem 24 krizových rizik a jejich přehled je uveden v Příloze C. Úkolem kraje je určit, které z typových plánů se ho mohou dotýkat a takto vybrané typové plány pak rozpracovat do postupů, jak při řešení vybrané krizové situace postupovat. Plán nezbytných dodávek vychází ze zákona o hospodářských opatřeních pro krizové stavy. Poslední z hlavních dokumentů, havarijní plán kraje, obsahuje postupy pro složky IZS nejenom v době vyhlášení krizového stavu. Kromě těchto hlavních dokumentů se dále zpracovávají například plány hospodářské mobilizace nebo plány akceschopnosti jednotlivých složek. Veškeré dokumenty krizového plánu kraje jsou k dispozici v písemné i elektronické podobě. Krizový plán Královéhradeckého kraje byl zpracován v průběhu roku 2004 a schválen Bezpečnostní radou kraje dne 7. prosince 2004.

Obrázek 10 - Přehled plánů, plánovacích dokumentů a jejich vzájemné interakce [2]

Uvedený Obrázek 10 znázorňuje dominantní postavení krizového plánu na který navazují další typy plánů. Pro názorný příklad připravenosti kraje jsem si vybrala povodňový plán Královéhradeckého kraje.

2.1. POVODŇOVÝ PLÁN KRÁLOVÉHRADECKÉHO KRAJE

Povodní, dle vodního zákona [49], rozumíme přechodné výrazné zvýšení hladiny vodních toků nebo jiných povrchových vod, při kterém voda již zaplavuje území mimo koryto vodního toku a může způsobit škody. Přičemž povodeň, ve smyslu téhož zákona, začíná vyhlášením druhého nebo třetího stupně povodňové aktivity a končí jejich odvoláním.

Mimo povodeň zabezpečují řízení ochrany před povodněmi orgány obcí, obecní úřady obcí s rozšířenou působností, krajské úřady a Ministerstvo životního prostředí. V průběhu povodní řídí ochranu povodňové komise obcí, obcí s rozšířenou působností, kraje a Ústřední povodňová komise. Zaměříme-li se již konkrétně na kraj, tak povodňové orgány krajů jsou mimo stav povodně podřízeny Ministerstvu životního prostředí a ve stavu povodně pak Ústřední povodňové komisi.

Na úvod této podkapitoly je nutno poznamenat, že na území Královéhradeckého kraje se nachází celkem 15 měst s rozšířenou působností a to: Broumov, Dobruška, Dvůr Králové nad Labem, Hořice, Hradec Králové, Jaroměř, Jičín, Kostelec nad Orlicí, Náchod, Nová Paka, Nové Město nad Metují, Nový Bydžov, Rychnov nad Kněžnou, Trutnov a Vrchlabí. Z krizového zákona vyplývá, že je povinností obce s rozšířenou působností rozpracovat úkoly krizového plánu kraje. V souvislosti s touto povinností zde na závěr kapitoly jako příklad uvedu povodňovou připravenost na další úrovni, a to obce s rozšířenou působností města Hradce Králové.

Významné vodní toky, které by mohly kraj v případě povodňového stavu nejvíce ohrozit jsou řeky Labe, Úpa, Metuje, Stěna, Orlice, Bystřice a Cidlina. Potenciální nebezpečí však samozřejmě představují i menší toky v kraji. Poslední aktualizace povodňového plánu kraje proběhla 15. února 2009.

Z charakteristiky podnebí území kraje stojí v souvislosti s možnými povodňovými stavy za zmínku to, že na srážky je zde nejbohatší letní polovina roku od dubna do září, kdy největší ohrožení plyne z letních bouřek. Ovšem i v zimních měsících hrozí nebezpečí v podobě tající sněhové pokrývky, která na horách leží i více než 100 dní v roce. Zvýšení vodních hladin z důvodu tání sněhu může vzniknout kdykoliv od prosince do dubna.

Aktuální stav vodních toků sleduje Hlásná a předpovědní povodňová služba Českého hydrometeorologického ústavu a Srážkoměrné stanice Povodí Labe. Hlásná povodňová služba zabezpečuje informace pro varování obyvatelstva v místě očekávané povodně, informuje o vývoji situace a zpracovává hlášení. Předpovědní povodňová služba informuje povodňové orgány o možnosti vzniku povodně. Dále povodňový plán vymezuje a stanovuje záplavová území, kterých je v kraji v současné době celkem 45.

Součástí povodňového plánu je i Plán ochrany území pod vodním dílem před zvláštní povodní, který se zpracovává pro vodní díla I. až III. kategorie. Vysvětlení udává následující definice:

„Zvláštní povodeň je povodeň způsobená poruchou či havárií (protržením hráze) vodního díla vzdouvajícího nebo akumulujícího vodu, nebo nouzovým řešením kritické situace na vodním díle vyvolávající vznik mimořádné události (krizové situace) na území pod vodním dílem.“[18]

Nedílnou součástí povodňového plánu jsou záchranné a zabezpečovací práce. Záchrannými pracemi se rozumí technická a organizační opatření prováděná za povodně v již zaplavených nebo ohrožených územích za účelem záchrany životů a majetku. Týkají se především osob, jejich evakuace a péče o ně. Zabezpečovací práce jsou technická opatření, která mají za účel zmírnit průběh povodně a především zmírnit její škodlivé následky. Jako příklad si pod zabezpečovací prací můžeme představit instalace protipovodňových zábran, odstraňování překážek ve vodním toku atp.

V posledních letech zaznamenala oblast povodňových plánů veliký pokrok a nejinak tomu bylo i v Královéhradeckém kraji. Jedná se zejména o zásluhy moderní techniky, která velkou měrou usnadňuje práci. Za zmínku jistě stojí využití nástroje GIS (geografický informační systém), který obsahuje podrobné mapy, které snadno pomohou lokalizovat povodňové jevy. Další z moderních pomůcek, která je velkým přínosem protipovodňové ochrany, jsou sítě mobilních operátorů, které dokážou přenášet informace například z měřících zařízení. Díky tomu je možné dostat se tak k velice aktuálním informacím. Ne úplnou novinkou, ale zato hojně využívanou, je internet, díky němuž je možné také velice rychle předávat potřebné informace. Z oblasti povodňové ochrany stojí za zmínku Digitální povodňová kniha, která umožňuje přenos informací z obce až na Ústřední povodňovou komisi a vytváří tak velice účinný nástroj při řízení záchranných prací. Ukázalo se, že jednou ze základních podmínek zlepšení protipovodňové ochrany jsou včasné, kvalitní a aktuální informace.

2.1.1. Zabezpečení proti povodním obce s rozšířenou působností Hradec Králové

Již v minulosti se mohl Hradec Králové a jeho okolí přesvědčit o závažnosti a nebezpečnosti ničivých povodní. Proto je právě *Povodňovému plánu* věnována příslušná pozornost. Je zpracován ve dvou podobách, přičemž první z nich je pro samotné město Hradec Králové a druhá pro celý správní obvod obce s rozšířenou působností Hradec Králové. Druhá zmiňovaná podoba plánu obsahuje povodňové plány jednotlivých obcí, které jsou ohrožovány povodněmi. Jedná se celkem o 40 obcí.

Konkrétněji se na problematiku povodní zaměřuje *Plán k řešení povodně velkého rozsahu*, tedy přesahující úroveň stoleté vody. Na základě zkušeností s povodněmi v posledních letech je věnována největší pozornost tokům Labe, Orlice, Cidliny a Dědiny, jejichž zvyšující se hladinu mohou způsobovat převážně dlouhodobé nebo intenzivní srážky, odtávání sněhové pokrývky nebo zácpy ve vodním toku. Důvodem zpracování *Plánu k řešení povodně velkého rozsahu* je fakt, že se sice neliší v postupu od řešení menších povodní, ale je podstatně náročnější v rozsahu záchranných a likvidačních prací. Nejvíce ohroženými objekty v případě nastání povodně velkého rozsahu jsou Fakultní nemocnice a čistička odpadních vod v Hradci Králové.

Zvláštní pozornost je také věnována vodnímu dílu Rozkoš a to v *Plánu řešení narušení hráze vodního díla Rozkoš se vznikem zvláštní povodně*. Zde je počítáno především s možnou poruchou výpustního zařízení, přičemž zvláštní povodní se zde rozumí povodeň způsobená umělými vlivy, které mohou nastat při stavbě nebo provozu. Důvodem pro zpracování tohoto plánu je fakt, že takováto zvláštní povodeň by byla pravděpodobně nejrozsáhlejší krizovou situací ve správním obvodu Hradce Králové, která by mohla ohrozit až 37 tisíc obyvatel.

2.1.2. Zhodnocení připravenosti správního obvodu obce s rozšířenou působností Hradce Králové

Krizový plán obce s rozšířenou působností Hradce Králové rozpracovává celkem 9 ze 24 typových plánů určených vládou. Je zřejmé, že některé z operačních plánů zpracovávají situace, které bohužel již nastaly nebo s velkou pravděpodobností nastat mohou, ale také některé, u kterých se pravděpodobnost nastání pohybuje podstatně níže. Pravděpodobně největší pozornost je věnována problematice povodní a troufám si říct, že právem. Za posledních 20 let zasáhly ničivé povodně Českou republiku již dvakrát a řekla bych, že právě tato skutečnost stála za zrodem propracovanějších povodňových plánů mnoha krajů a obcí s rozšířenou působností. Důkladná propracovanost plánu spočívá nejen v uvědomění si hrozby zvyšujících se hladin v podobě masivních srážek či tání sněhu, ale i v selhání lidského faktoru nebo technické závady. V tomto případě mám na mysli zvláštní rozpracování povodňového plánu zaměřené na vodní dílo Rozkoš. Jak uvádí plán, jakákoliv porucha především na výpustním zařízení by vedla k jedné z největších předpokládaných krizových situací s ohrožením největšího počtu obyvatel.

3. FINANCOVÁNÍ ODSTRAŇOVÁNÍ NÁSLEDKŮ ÚLOŽIŠŤ NEBEZPEČNÝCH LÁTEK V KRÁLOVÉHRADECKÉM KRAJI

Již v úvodu jsem se zmínila, že obsahem této kapitoly by, kromě popisu průběhu kauzy včetně likvidačních prací, mělo být tolik diskutované financování likvidace nelegální skládky nebezpečných odpadů v obci Libčany u Hradce Králové. Nejprve bych s pomocí časových os ráda naznačila celkově obecný průběh zmiňované kauzy a teprve poté bych se zaměřila na samotný průběh financování likvidace „libčanské skládky“. Na úvod bych ráda ještě doplnila, že účelem této práce je v první řadě objasnit způsob financování krizových situací v kraji. Proto čtenář jistě promine případné obecnější informace z oblasti týkající se druhů a množství jednotlivých skladovaných nebezpečných látek. Důvodem je omezený rozsah práce, ale také pouze laická orientace autorky v této oblasti.

3.1. VYBRANÉ ZÁKLADNÍ POJMY

Pro lepší pochopení a orientaci v následujícím textu bych ráda nejprve uvedla definice několika základních pojmů zakotvených v §2 a §4 zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech.

Chemické látky jsou chemické prvky a jejich sloučeniny v přírodním stavu nebo získané výrobním postupem včetně případných přísad nezbytných pro uchování jejich stability a jakýchkoli nečistot vznikajících ve výrobním procesu, s výjimkou rozpouštědel, která mohou být z látek oddělena bez změny jejich složení nebo ovlivňování jejich stability.

Chemické přípravky jsou směsi nebo roztoky složené ze 2 nebo více látek.

Nebezpečné látky a nebezpečné přípravky jsou látky nebo přípravky, které za podmínek stanovených tímto zákonem mají jednu nebo více nebezpečných vlastností, pro které jsou klasifikovány jako: výbušné, oxidující, extrémně hořlavé, vysoce hořlavé, hořlavé, vysoce toxické, toxické, zdraví škodlivé, žíravé, dráždivé, senzibilizující, karcinogenní, mutagenní, toxické pro reprodukci, nebezpečné pro životní prostředí.

Nebezpečný odpad je odpad uvedený v Seznamu nebezpečných odpadů uvedeném v prováděcím právním předpise a jakýkoliv jiný odpad vykazující jednu nebo více nebezpečných vlastností uvedených v příloze č. 2 k tomuto zákonu.

Skladováním odpadů se rozumí přechodné umístění odpadů, které byly soustředěny (shromážděny, sesbírány, vykoupěny) do zařízení k tomu určeného a jejich ponechání v něm.

Skládkou odpadů se rozumí technické zařízení určené k odstraňování odpadů jejich trvalým a řízeným uložením do země.

3.2. INSTITUCE VYSTUPUJÍCÍ V KAUZE NELEGÁLNÍ SKLÁDKY NEBEZPEČNÝCH ODPADŮ V OBCI LIBČANY

3.2.1. Institut ochrany obyvatelstva

Institut ochrany obyvatelstva je institucí, která měla možnost prohledat a posoudit místo nelegální skládky v Libčanech mezi prvními. Právě prvotní posouzení potenciálního nebezpečí patří mezi hlavní náplň činnosti jeho výjezdové skupiny.

Institut ochrany obyvatelstva sídlí v obci Lázně Bohdaneč a jeho působnost se vztahuje na Královéhradecký a Pardubický kraj. Mezi jeho hlavní úkoly patří identifikace a stanovení nebezpečných a bojových chemických látek včetně látek neznámého složení. Dále pak opatření k ochraně obyvatelstva a v neposlední řadě i metodické řízení chemických laboratoří školících středisek hasičských záchranných sborů krajů. Rozmístění chemických laboratoří hasičských záchranných sborů krajů je v rámci České republiky následující: Lázně Bohdaneč, Třemošná, Kamenice, Tišnov a Frenštát pod Radhoštěm.

Vzhledem k možným ohrožením lidských životů či životního prostředí je připravenost výjezdové skupiny v pracovní době okamžitá a v mimopracovní době je povinnost členů výjezdové skupiny vyjet k inkriminovanému místu do jedné hodiny od vyrozumění.

3.2.2. Česká inspekce životního prostředí

Česká inspekce životního prostředí (dále jen ČIŽP) je samostatnou organizační složkou zřízenou v roce 1991 Ministerstvem životního prostředí České republiky. Je to odborný orgán státní správy, který dohlíží na respektování zákonných norem v oblasti životního prostředí a dodržování závazných rozhodnutí správních orgánů v oblasti životního prostředí. Činnost ČIŽP spadá do pěti oblastí: ochrana ovzduší, ochrana vod, odpadové hospodářství, ochrana přírody a ochrana lesa a integrovaně IPPC² (integrovaná prevence a omezování znečištění). Těmto oblastem odpovídá i organizační členění ČIŽP na jednotlivá oddělení. Hlavní náplní ČIŽP jsou kontroly a šetření na konkrétních místech, jak tomu bylo i v případě prošetřování nelegální skládky nebezpečných odpadů v Libčanech. Pokud se prokáže porušování legislativy v oblasti životního prostředí, řeší ČIŽP tuto situaci ve správních řízeních, která mají buď sankční nebo nápravnou povahu. Kromě této činnosti prováděla ČIŽP konkrétně v kauze Libčany neustálý dozor nad odvozy odpadů až do místa určení a průběžně komunikovala s médii. Dále pak prováděla neustálé kontroly v daném areálu jak samostatně, tak ve spolupráci s Magistrátem města Hradec Králové a Krajským úřadem Královéhradeckého kraje.

3.2.3. Dekonta, a. s.

Třetí důležitou zúčastněnou složkou byla společnost Dekonta, a. s. se sídlem v Praze. Tato společnost, která byla založena v roce 1992, poskytuje služby v oblasti ochrany životního prostředí. V případě poskytovaných služeb se jedná zejména o sanace kontaminovaných lokalit, nepřetržitou havarijní službu, konzultační a laboratorní služby, zpracovávání a odstraňování nebezpečných odpadů. V této společnosti, která zpracovává ročně statisíce tun nebezpečného odpadu a řeší stovky ekologických projektů, působí celkem 90 kvalifikovaných pracovníků. Právě společnost Dekonta a. s. měla na starosti likvidaci nebezpečného odpadu v obci Libčany.

² Integrated Pollution Prevention and Control

3.3. PŘÍPADOVÁ STUDIE – HISTORIE KAUZY V ČASOVÝCH OSÁCH

3.3.1. Obec Libčany

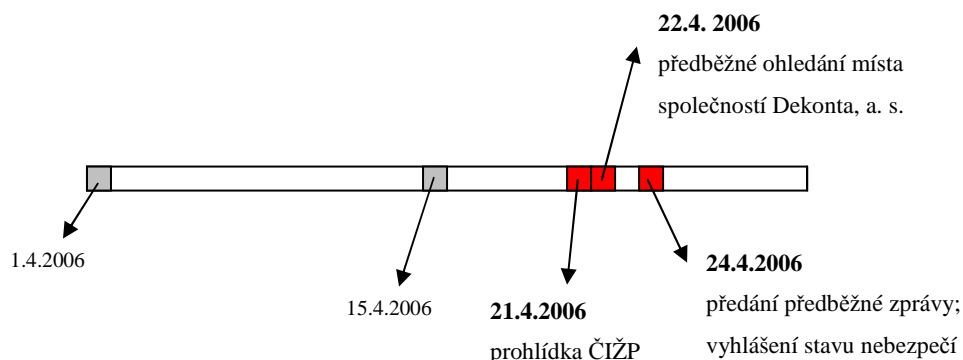
Obec Libčany leží ve Východních Čechách, 12 kilometrů západně od Hradce Králové a 5 kilometrů jižně od zámku Hrádek u Nechanic. Obec je položena v nadmořské výšce 264 m. n. m. a obklopena lesy a rozlehlými ovocnými sady. V Libčanech je v současné době evidováno kolem 770 obyvatel. Nachází se zde komplex Základní školy a mateřské školy, který navštěvují i žáci z jiných obcí. Základní školu navštěvuje 214 žáků a mateřskou školu 40 dětí. K obci Libčany patří i malá obec Želí, která leží západně od Libčan. Dohromady mají obě obce přibližně 819 obyvatel a průměrný věk je kolem 38,3 let.

Obrázek 11 - Znak obce Libčany [16]

V současné době jsou Libčany v povědomí nejen díky nelegální skládce nebezpečného odpadu, ale i zemědělskému družstvu a hlavně pěstování ovoce. Sady s rozlohou 285 hektarů řadí Libčany mezi největší producenty v České republice. V největším množství se zde pěstují jablka, třešně, višně a broskve. Další zajímavostí této obce je ojedinělé a často navštěvované Bonsai Centrum, které, kromě sortimentu rostlin a všeho co se týká bonsai, nabízí i pravidelné semináře a prohlídku japonské zahrady.

3.3.2. Libčany – Duben 2006

Obrázek 12 - Časová osa duben 2006 [zdroj: autor]

Na to, že s areálem bývalé společnosti Vertex není něco v pořádku, bylo upozorňováno již v minulosti, naposledy v roce 2003. Tehdy byla zaslána občany obce Libčany petice, na základě které ČIŽP situaci v Libčanech prověřila. V důsledku této kontroly byla společnosti SNOG HK, spol. s r. o. provozující svou činnost v objektu bývalé továrny Vertex vyměřena pokuta ve výši 450 000 Kč za porušování zákona o odpadech. Další stížnost ČIŽP od roku 2003 neobdržela. Veřejná kauza započala až dne 21. dubna 2006, kdy výjezdová skupina Institutu ochrany obyvatelstva byla požádána Policií ČR o asistenci v případě zásahu na parkovišti u hypermarketu Hypernova v Hradci Králové a následně přímo v bývalé továrně Vertex v obci Libčany. Důvodem bylo podezření vůči společnosti SNOG HK, spol. s r. o. z trestných činů nakládání s vysoce nebezpečnými odpady a ohrožení a poškození životního prostředí. Zásah na parkovišti byl proveden na vozidle, majícím přímou souvislost s případem nelegálního skladu. Důvodem zásahu na vozidle byla kontrola přítomnosti nebezpečných chemických látek, protože zde byl předpoklad, že toto vozidlo bylo používáno k přepravě chemikálií. Přítomnost toxických plynů byla detektorem vyloučena, ale ve vozidle byly nalezeny chemikálie jako je kyanid sodný, bílý fosfor nebo rtuť. Při kontrole přímo v místě skládky v obci Libčany, provedené dne 21. 4. 2006 výjezdovou skupinou Institutu ochrany obyvatelstva, ČIŽP, oblastním inspektorátem města Hradce Králové a Policií ČR, bylo zjištěno, že se v areálu společnosti Vertex opravdu nacházejí nebezpečné látky. Tyto látky se nacházely nejen v prostorách k tomu určených na základě souhlasu Krajského úřadu Královéhradeckého kraje, ale i v prostorách, které k nakládání s nebezpečnými odpady určeny nebyly. Ke sběru a ukládání odpadů byl schválen pouze jeden objekt, který ležel na okraji areálu.

Den poté, dne 22. dubna 2006 v 7 hodin ráno, zahájila havarijní služba společnosti Dekonta, a. s. na výzvu OPIS HZS Královéhradeckého kraje práce spojené s identifikací a posouzením nebezpečných látek skladovaných v bývalém areálu společnosti Vertex a jejich možného vlivu na životní prostředí a zdraví lidí. Celkové množství skladovaných odpadů bylo v souhrnné zprávě společnosti Dekonta, a. s. odhadnuto na cca 800 tun a z povahy a různosti druhů přítomných nebezpečných odpadů jednoznačně vyplývala reálnost ohrožení nebo poškození jak lidského zdraví, tak životního prostředí.

Obrázek 13 - Vzdálenost ZŠ a MŠ od areálu skládky [12]

Jak ukazuje letecký snímek, to, co nenechávalo libčanské obyvatele chladnými, byla kromě obecného ohrožení i blízkost areálu s nebezpečnými odpady vůči základní a mateřské škole. Pokud budeme vycházet z modelu hrozby a rizika uvedeném v teoretické části této diplomové práce, potom jako hrozba zde vystupovala nelegální skládka s tunami nebezpečného odpadu, nebezpečím byla možnost reakce nebo rozšíření nebezpečných látek a rizikem zasažení školy s bezmála třemi sty žáky a učiteli.

O dva dny později, dne 24. dubna 2006, byly výsledky zjištěné společností Dekonta a. s. předány formou předběžné zprávy Bezpečnostní radě Královéhradeckého kraje. V tento den také podala ČIŽP podnět na Krajský úřad Královéhradeckého kraje ve věci zrušení souhlasů v souladu s §78 odst. 4 písm. b) zákona č. 185/2001 Sb.³, o odpadech, které byly společnosti SNOG HK, s. r. o. vydány. Dále na základě předložené zprávy rozhodl hejtman kraje o přijetí opatření nezbytných k odvrácení bezprostředně hrozícího nebezpečí a v rámci svých pravomocí vyhlásil dne 24. dubna 2006 v 15 hodin stav nebezpečí, který trval celkem 10 dní, tedy do 4. května 2006.

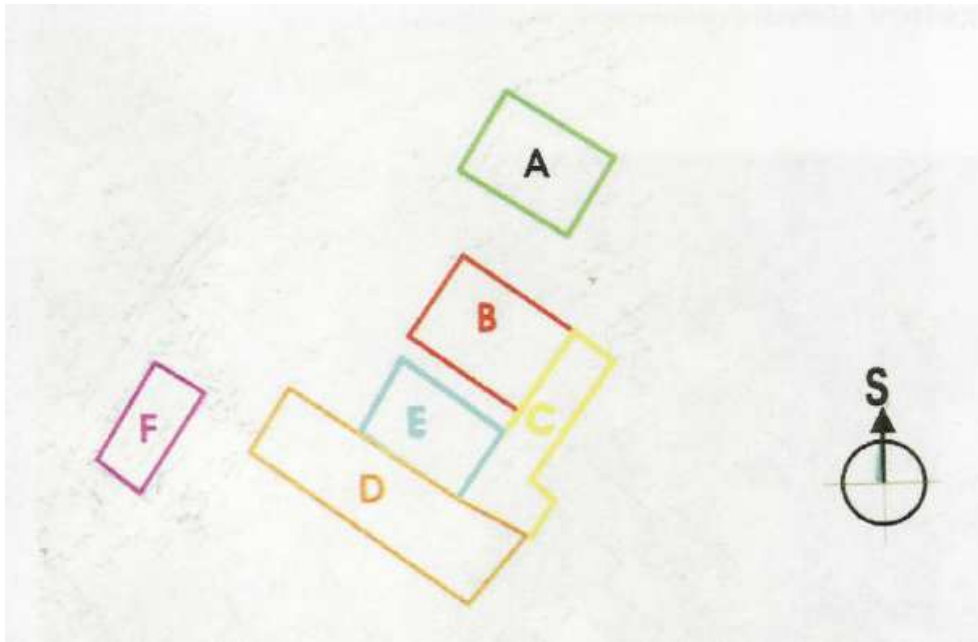
„Vyhlášení krizového stavu v obci umožnilo urychleně snížit nebezpečí, které tamním obyvatelům hrozilo kvůli skládce vysoce nebezpečných chemikálií v areálu bývalé továrny“, uvedl pro Mladou frontu DNES královéhradecký hejtman Pavel Bradík.

Následně Královéhradecký kraj uzavřel smlouvu s výše uvedenou společností Dekonta, a. s. o provedení prací vedoucích k odstranění bezprostředního rizika ohrožení životů, zdraví a životního prostředí. Tyto smluvní práce byly zahájeny ještě tentýž den, tedy 24. dubna 2006, a trvaly přesně 10 dní tedy do 4. května 2006. Za těchto deset dní se podařilo pracovníkům společnosti Dekonta, a. s. vytřídit a zabezpečit nejnebezpečnější chemikálie, které ohrožovaly zdraví lidí a životní prostředí v okolí. Zároveň se prokázalo, že přítomné jedy naštěstí nezamořily půdu či vodu v okolí objektu.

3.3.3. Výsledky prvotního průzkumu

V rámci prvotního průzkumu byl celý zkoumaný objekt rozdělen do šesti sektorů tvořených důležitými objekty areálu (viz Obrázek 14). Jednotlivé sektory označené písmeny A-F byly dále rozděleny do menších sektorů, které představovaly jednotlivá patra a místnosti.

³ Krajský úřad zruší nebo změní rozhodnutí o udělení souhlasu, který spadá do jeho kompetence podle tohoto zákona, v případě, že provozovatel zařízení k využívání, odstraňování, sběru nebo výkupu odpadů není schopen zajistit podmínky ochrany životního prostředí stanovené v právních předpisech nebo provozovatel skládky nemá vytvořenou finanční rezervu podle §49 až 51 a v určené lhůtě nedojde ke zjednání nápravy.

Obrázek 14 - Rozložení skladů v bývalém areálu společnosti Vertex [12]

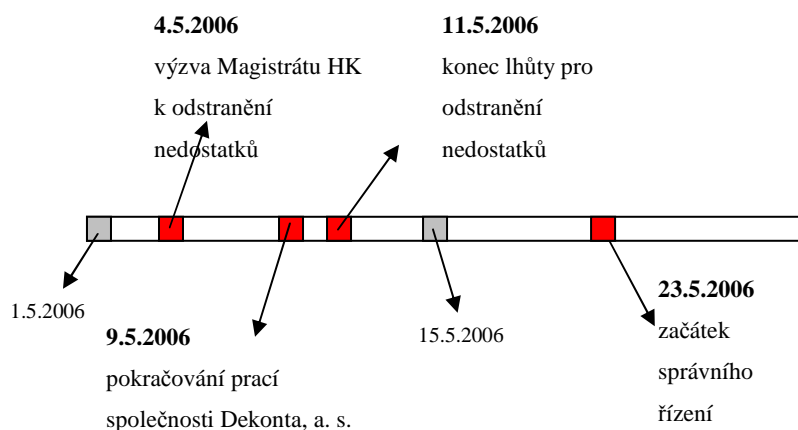
Prvotní průzkum prokázal přítomnost následujícího nebezpečného odpadu a chemických látek [27]:

- odpady ropných látek
- anorganické a organické chemikálie
- léčiva
- vyřazené kondenzátory
- odpad z použitých olejových filtrů, včetně zbytku oleje
- vyřazené autobaterie
- elektroodpad
- další odpady jako krmná směs, kovové obaly, vyřazené lednice, nemocniční odpad atp.

Velikým nebezpečím pro obyvatele a životní prostředí nebyla jen přítomnost uvedených odpadů a chemických látek, ale především způsob jejich skladování. Vzhledem k velkému počtu nebezpečných látek nebylo dodrženo jejich soustřeďování podle jednotlivých druhů a kategorií a nebyly označeny v souladu s výše zmiňovaným zákonem č. 185/2001 Sb., o odpadech. Tento způsob uložení tedy nevyklučoval možné reakce při nichž mohlo dojít ke vzniku nebezpečných toxických nebo hořlavých plynů.

Odpad nebyl zabezpečen před nežádoucím znehodnocením, odcizením nebo únikem. Jak jsem již zmínila, nebezpečný odpad se vyskytoval i v objektech, které nebyly k tomuto účelu schváleny. Dále se prokázalo záměrné míšení chemických látek za účelem snazší likvidace (tzn. doplňování obsahu sudů jinými látkami).

3.3.4. Libčany – květen 2006

Obrázek 15 - Časová osa květen 2006 [zdroj: autor]

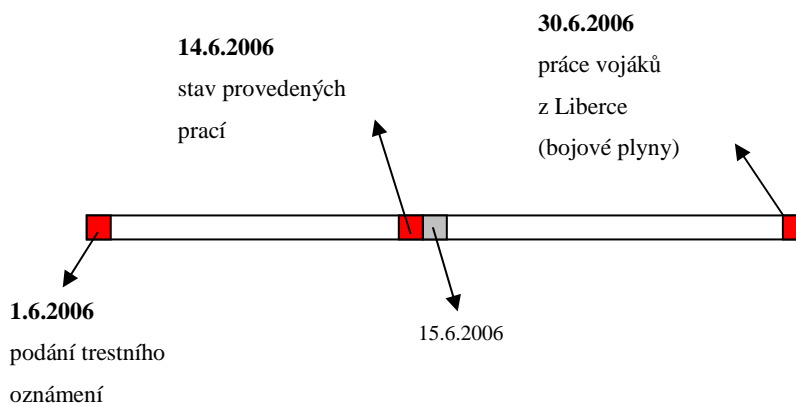
Po ukončení stavu nebezpečí dne 4. května 2006 přešlo další řešení situace do kompetence Magistrátu města Hradce Králové. Jak naznačuje výše uvedená časová osa, tentýž den vyzval Magistrát města Hradce Králové v souladu s §79 odst. 1 písm. f)⁴ zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech, písemně společnost SNOG HK, s. r. o. k odstranění nedostatků v nakládání s nebezpečnými odpady. Zároveň byla stanovena lhůta pro provedení nápravy, a to do 11. května 2006. Dále pak Magistrát města Hradce Králové rozhodl, podle §79 odst. 1 písm. f) a g)⁵ zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech, z důvodu přetrvávajícího nebezpečí o pokračování likvidačních a inventarizačních prací prováděných společnostmi Dekonta a. s.

⁴ Obecni úřad s rozšířenou působností hrozí-li poškození lidského zdraví nebo životního prostředí nebo již k němu bezprostředně došlo, může zajistit ochranu lidského zdraví a životního prostředí na náklady odpovědné osoby.

⁵ Obecni úřad s rozšířenou působností ukládá provozovateli zařízení k odstraňování odpadů v mimořádných případech, je-li to nezbytné z hlediska ochrany životního prostředí a pokud je to pro provozovatele technicky možné, povinnost odstranit odpad. Náklady vzniklé tímto rozhodnutím hradí obecní úřad obce s rozšířenou působností, který rozhodnutí vydal; náhradu nákladů takto vynaložených je povinna obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností uhradit osoba, která je za tento odpad odpovědná podle tohoto zákona.

Dne 23. května 2006, po shromáždění potřebných podkladů, zahájila ČIŽP se společností SNOG HK, s. r. o. správní řízení ve věci uložení pokuty a stanovení opatření a lhůt pro zjednání nápravy.

3.3.5. Libčany – červen 2006

Obrázek 16 - Časová osa červen 2006 [zdroj: autor]

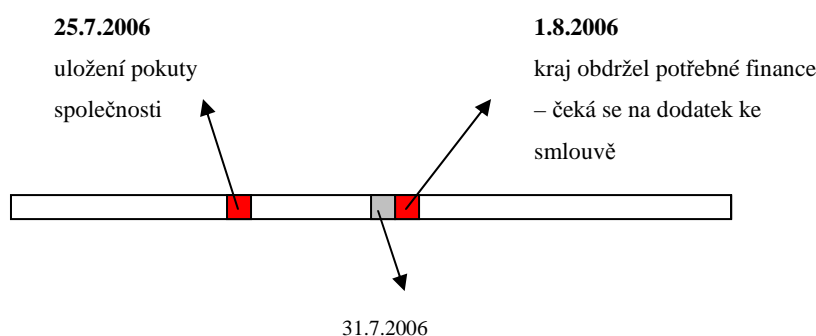
Dne 1. června 2006 podala ČIŽP trestní oznámení pro podezření ze spáchání několika trestných činů v souvislosti s kauzou Libčany. Konkrétně šlo o trestný čin zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění podle § 125 trestního zákona, trestný čin kráčení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 148 trestního zákona, trestný čin podvodu podle § 250 trestního zákona.

Zároveň byl v měsíci červnu vypracován souhrnný stav prací provedených firmou Dekonta, a. s. a to ke dni 14. 6. 2006 (viz Příloha A). Tento uvedený stav byl součástí souhrnné zprávy společnosti Dekonta, a. s., která byla vypracována k 30. 6. 2006 a mimo jiné obsahovala také doporučení pokračovat v inventarizace odpadů a jejich odvozu k likvidaci..

Faktory, které však ztěžovaly další pokračování prací společnosti Dekonta, a. s., byly zejména finanční zajištění a fakt, že k další identifikaci a odstranění bylo nutné zpracovat kolem 600 tun chemických látek, což činilo ještě zhruba tři čtvrtiny celkového množství nalezených látek. Celou práci ztěžovalo také to, že jednatelé společnosti SNOG HK, s. r. o., která sklad provozovala, právně napadali oprávněnost prováděných prací.

Ačkoliv od objevení nelegální skládky uběhly již dva měsíce, stále se v areálu z důvodu nedostatku financí nacházely tuny nebezpečných látek jak rozříděných, tak bohužel nerozříděných, které stále představovaly nebezpečí. Podle deníku Mladá fronta DNES byla ke konci června 2006 odvezena pouhá třetina látek. Proto dne 30. června 2006 v dopoledních hodinách začali areál prohledávat specialisté z protichemické armádní jednotky v Liberci. Důvodem jejich pozvání byly prováděné rozbory za účelem prověření, zda se v areálu nevyskytují bojové plyny, které mohou vznikat při vzájemných reakcích některých chemikálií. Rozbor prokázal přítomnost těchto látek a nebylo tedy vyloučeno riziko jejich vzájemné reakce.

3.3.6. Libčany – červenec/srpen 2006

Obrázek 17 - Časová osa červenec/srpen 2006 [zdroj: autor]

Dne 25. července 2006 vydala ČIŽP rozhodnutí o uložení pokuty společnosti SNOG HK, spol. s r. o. Tato pokuta byla stanovena s ohledem na vysokou nebezpečnost jednání a míru ohrožení životního prostředí a zdraví v dané lokalitě na horní hranici zákonného rozmezí a to na 10 000 000 Kč. Dále pak stanovila potřebná nápravná opatření, které by měl subjekt splnit. Situace se zároveň zkomplikovala tím, že v ten samý den byl na objekt vyhlášen konkurz.

„Nebezpečný odpad začneme vyvážet v pondělí nebo v úterý. V současné době v Libčanech probíhá hlavně strážní a udržovací činnost. Čekali jsme na peníze,“ uvedl pro Mladou frontu DNES ředitel firmy Dekonta Karel Petrželka.

Problém, který byl v souvislosti s nelegální skládkou v Libčanech v srpnu nejvíce diskutován, byly finance na její likvidaci. Podle výše zmiňovaného tisku dorazily finance na krajský úřad již začátkem srpna, ale nemohly být bezprostředně použity pro svůj účel z důvodu probíhající přípravy dodatku ke smlouvě s firmou Dekonta, a. s., která přerušila své práce na objektu začátkem července.

V průběhu měsíce srpna 2006 se také objevilo podezření na únik nebezpečných látek do podzemních vod. Důvodem byl septik umístěný uprostřed inkriminovaného areálu v jehož vodě byla objevena přítomnost ropných látek a těžkých kovů. V případě deště se mohla voda ze septiku dostat do vnitřní areálové kanalizace, která končí v kotelně areálu a ze které se mohla dostat dál do podzemí. Vodovodní síť v obci tímto ohrožena nebyla, ale vzhledem k tomu, že někteří obyvatelé obce využívají vodu z vlastních studní, nebylo možné riziko vyloučit.

3.3.7. Libčany – září 2006

V průběhu září roku 2006 neměli občané obce Libčany příliš optimistické vyhlídky na definitivní vyřešení a likvidaci zbývajících přibližně 400 tun nebezpečného odpadu z areálu skládky nebezpečného odpadu i přes to, že se v té době dařilo likvidovat a odvážet zhruba 20 tun chemikálií týdně.

„Zbývá nám identifikovat ještě asi třetinu chemikálií, které ve skladišti jsou. V zimě však ve skladu nebudeme moci pracovat. Proto předpokládám, že nebezpečné látky z Libčan zmizí až v létě příštího roku,“ uvedl pro deník Mladá fronta DNES Tomáš Ondrůšek ze společnosti Dekonta, a. s. Místopředseda představenstva společnosti Dekonta Petr Mohejl v tomto směru také uvedl, že zdržení likvidací proběhne hlavně z toho důvodu, že společnost Dekonta, a. s. si nemůže dovolit posílat na zledovatělé silnice nákladní vozy s jedovatým odpadem.

3.3.8. Libčany – únor 2007

Na začátku roku 2007 si občané obce Libčany mohli konečně oddechnout. Na konci měsíce února bylo z areálu bývalého Vertexu odvezeno posledních 15 tun nebezpečného odpadu. V areálu zůstal pouze odpad, který nepředstavoval ohrožení pro lidské zdraví a životní prostředí. Přesto pravidelně každý měsíc probíhal odběr vzorků ze studní vody v okolí skladu za účelem vyloučení kontaminace spodních vod chemikáliemi ze skládky.

3.3.9. Obvinění

Hlavní osobou obžalovanou v kauze nelegální skládky v Libčanech byl Václav Etlík, jakožto vlastník společnosti SNOG HK, spol. s r.o. a osoba odpovědná za vznik nelegálního skladu nebezpečných látek v Libčanech. Etlík byl v roce 2007 odsouzen na 6,5 let vězení a obviněn z trestného činu nakládání s odpady a obecné ohrožení. Odsouzený podle soudu látky nalezené v areálu skládky v Libčanech nepředával k další likvidaci přesto, že mu firmy za to řádně platily. Aby tuto skutečnost zakryl, vytvářel fiktivní doklady o likvidaci. Podařilo se mu tak v objektu bývalého areálu továrny Vertex v Libčanech nahromadit kolem 800 tun nebezpečného odpadu. V březnu roku 2008 však vrchní soud tento rozsudek zrušil a vrátil případ zpátky do Hradce Králové k doplnění dokazování. Nový proces s Václavem Etlíkem začal v červenci 2008 a nový rozsudek vynesena 17. září 2008. Proti tomuto rozsudku se obžalovaný odvolal a na základě toho Vrchní soud v Praze projednal ve veřejném zasedání dne 20. ledna 2009 odvolání obžalovaného Václava Etlíka a napadený rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové v celém svém rozsahu zrušil. Konečný rozsudek zní tak, že obžalovaný z nedbalosti způsobil obecné nebezpečí tím, že porušil důležitou povinnost, uloženou mu podle zákona, a tímto činem způsobil škodu velkého rozsahu. Dále úmyslně v rozporu s právními předpisy ukládal nebezpečné odpady, odkládal je a jinak s nimi nakládal a tím ohrozil životní prostředí. Vrchní soud v Praze odsoudil obžalovaného k úhrnnému trestu svobody v trvání 4 let a 6 měsíců. Dále bylo rozhodnuto o uložení trestu zákazu činnosti, a to zákazu výkonu řídicích a manažerských funkcí podnikatelských aktivit ve firmách, jejichž předmětem podnikání je oblast nakládání a zprostředkování obchodní činnosti s odpady a nebezpečnými odpady. Tento zákaz platí pro obžalovaného po dobu 10 let. Dále rozsudek ukládá obžalovanému povinnost zaplatit náhradu škody.

3.3.10. Možné havarijní scénáře

Čtyři nejzávažnější scénáře (seřazené vzestupně podle velikosti rizika), které mohly v areálu bývalé továrny Vertex v Libčanech nastat podle [12]:

a) Porušení těsnosti obalů (včetně jejich rozbití), únik toxických či ekotoxických kapalin a par, intoxikace lidí a konatminace životního prostředí

Zde se konkrétně jednalo převážně o sudy nafouknuté přetlakem z důvodu nekompatibility jejich obsahu, což mohlo vést k nekontrolovatelným reakcím. Dále zde byly přítomny toxické nebo žíravé látky, které při rozlití uvolňují páry a které by v případě havárie podle odhadů odborníků ohrozily v největší míře pracovníky ve skladu a poté obyvatele v nejbližším okolí (tj. v okolí desítek metrů). Tyto látky jsou zjištělné čichem, takže tento scénář odborníci zhodnotili jako méně pravděpodobný. Horší situace by mohla nastat při masivnějším úniku kapalin nebezpečných pro životní prostředí, a to z důvodu nedostatečného zabezpečení skladu proti případným únikům do okolního prostředí. Nejvíce problematický by byl případ kombinace úniku nebezpečných látek v případě požáru.

b) Samovolná reakce doprovázená únikem toxických plynů či par

Toto nebezpečí vycházelo z již zmíněného chaotického ukládání odpadu a nešetrné manipulace. Převážná většina nebezpečných látek byla ukládána v menších obalech bez respektování pravidel o zacházení s nebezpečnými látkami do obalů větších jako jsou například přepravky nebo barely. Jako příklad možné reakce uvádí zpráva společnosti Dekonta, a. s. reakci thionylchloridu s kyselinami, kdy vzniká chlór a oxid siřičitý. Další možností je kombinace kyanidů s kyselinami se vznikem kyanovodíku nebo reakce amonných solí s kyselinami za vzniku amoniaku. Tento typ havárie byl již daleko pravděpodobnější než předchozí.

c) **Reakce doprovázená explozí, výbuch hořlavých par, jiné exploze**

V tomto případě existuje celá série možností jaký podnět by mohl vyvolat nebezpečné exploze. Nejvýznamnějšími z nich byly v první řadě dosud neodhalené pyrotechnické pomůcky nebo jiné výbušniny, které se mohly v areálu nacházet. Toto riziko trvalo samozřejmě jen do doby, než byly odpady v areálu roztříděny. Další ze scénářů, jak mohlo dojít k výbuchu, byly reakce nekompatibilních chemikálií jako je například sodík s vodou nebo peroxidy v blízkosti minerálních kyselin. Další z možností byly exploze par rozpouštědel a hořlavých kapalin v případě jejich rozliti nebo úniku. Takovéto výbuchy bývají velmi silné a bývají následovány rozsáhlými požáry. Posledním zmiňovaným rizikem, v případě areálu velice reálným, byly exploze prázdných nádob se zbytky hořlavin.

d) **Požár a jeho následky**

Jak jsem již zmínila v úvodu podkapitoly, možná nebezpečí byla seřazena vzestupně, a proto se na konci nachází nejpravděpodobnější nebezpečí v podobě požáru. A to hlavně z toho důvodu, že bývá následkem předchozích možných jevů a má fatální dopad na své okolí, v tomto případě obyvatele obce Libčany. V případě areálu v Libčanech se dá mluvit o velikém štěstí, protože k založení požáru zde stačil jeden neopatrný pohyb, náraz, pád na zem nebo obyčejný déšť. Jeho vznik může být založen na neopatrnosti jedinců či úmyslně a jeho likvidace a lokalizace je velmi náročná. V souvislosti s požárem byla velká pravděpodobnost nastání dvou situací. První z nich představoval byla situace, kdy hasičský záchranný sbor nebude schopen požár uhasit. Hašení ztěžuje špatný přístup do zadní části skladu, hrozba výbuchu a taky volba hasiva, protože se na místě nacházely velice rozmanité látky. Druhou situací byla kontaminace životního prostředí a ohrožení lidského zdraví jak bezprostředně ohněm, tak toxickými efekty jako je spad šířící se i několik desítek metrů od skladu (zde je třeba opět poukázat na blízkost základní školy).

3.4. FINANCOVÁNÍ LIKVIDACE NELEGÁLNÍ SKLÁDKY NEBEZPČNÉHO ODPADU V LIBČANECH

Záměrně jsem se na část týkající se financování kauzy zaměřila v samostatné kapitole, protože se domnívám, že se jedná o část pro tento případ velice specifickou a zajímavou. Z tohoto důvodu poukáže na problematiku financování lépe jako celek. Předchozí část zmapování průběhu řešení kauzy Libčany slouží jako orientační rámec pro dokreslení složitosti situace. To, co mělo za následek poněkud zdoluhavé řešení, byla kromě závislosti na přidělených financích i smluvní problematika.

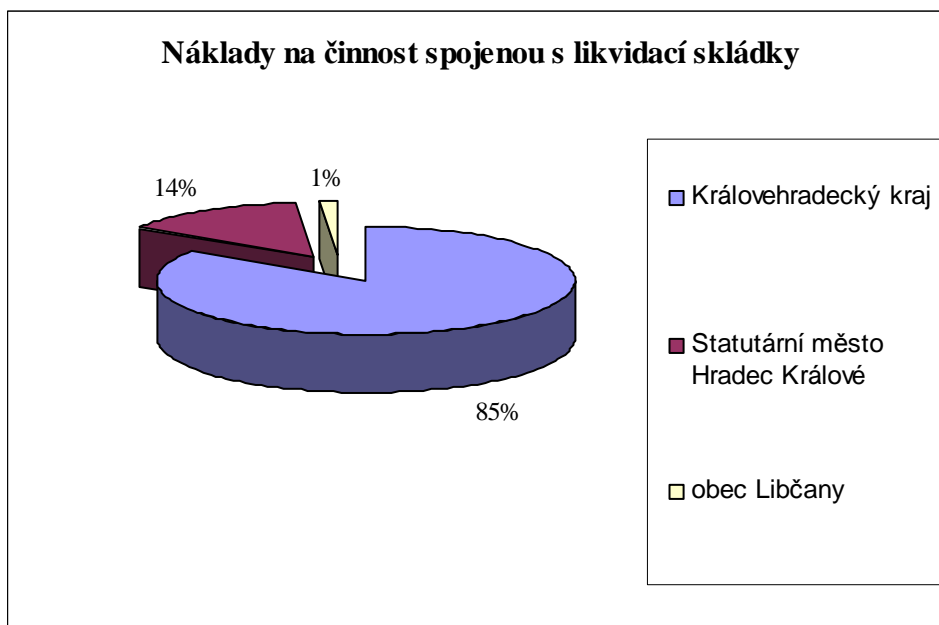
Jak bude uvedeno podrobněji v další kapitole, určující byl v prvopočátcích financování této kauzy zákon č. 185/2001 Sb., konkrétné § 79. Ten určuje obec s rozšířenou působností k prvotnímu financování nákladů na likvidaci následků krizové situace, které obci následně hradí původce. Na základě této povinnosti odhlasovalo zastupitelstvo města Hradce Králové uvolnit z rozpočtu roku 2006 celkem 5 milionů Kč na likvidaci nebezpečného odpadu. K této částce poukázala městu obec Libčany ze svého rozpočtu celkem 500 tisíc Kč, které byly zařazeny do příjmů rozpočtu města Hradec Králové na rok 2006. K tomuto kroku došlo z toho důvodu, že prvotní smlouva o dílo za účelem likvidace nebezpečného odpadu byla pouze dvoustranná, a to mezi městem Hradec Králové a společností Dekonta, a. s. K této částce uvolnil ještě v režimu stavu nebezpečí Královehradecký kraj ze svého rozpočtu 2 miliony Kč.

Počátkem plnění předmětu této smlouvy byl 28. červen 2006, tedy datum podpisu smlouvy. Zároveň je zde však zakotveno, že zhotovitel vykonává pro objednatele činnost v rozsahu vymezeném ve smlouvě již od 4. května 2006. Na základě této skutečnosti se obě smluvní strany dohodly, že i na tuto činnost, která byla prováděna ještě před účinností smlouvy, se použijí ustanovení této smlouvy. Ve smlouvě bylo také počítáno se situací, kdy by původce, společnost SNOG HK, s. r. o. nezačala odstraňování odpadů a zároveň by nadále hrozilo ohrožení lidského zdraví a životního prostředí. V tomto případě bylo počítáno s možností uzavření dodatku smlouvy.

Nový postup vnesla do případu státní dotace Královéhradeckému kraji ve výši 15 milionů Kč. Tato neinvestiční dotace na realizaci potřebných opatření souvisejících s uložením různých odpadů a nebezpečných látek v obci Libčany byla uvolněna ministerstvem financí dne 7. srpna 2006 z Rezervy na řešení krizových situací Všeobecné pokladní zprávy. V souvislosti s uvolněním dotace byl zpracován „Metodický pokyn ke způsobu použití finančních prostředků z dotace Královéhradeckému kraji ze státního rozpočtu ČR na opatření související s uložením různých odpadů a nebezpečných látek v obci Libčany“, který byl vydán ředitelkou Krajského úřadu Královéhradeckého kraje dne 23. srpna 2006 a před podepsáním projednán na Ministerstvu financí.

V důsledku této dotace byl uzavřen dodatek k výše uvedené smlouvě, na základě kterého na stranu objednatele ke statutárnímu městu Hradec Králové přistoupil Královéhradecký kraj. Došlo zde i k následujícím úpravám. Smlouva se nově uzavřela na dobu určitou a to od 1. září 2006 do 30. listopadu 2006. Dále bylo smluvními stranami dohodnuto, že zhotovitel provede specifikované práce v celkové ceně poskytnuté dotace, tedy 15 milionů Kč.

Během listopadu však finance došly, pokryly tak smluvní práce společnosti Dekonta, a.s., ale stále se nepodařilo zlikvidovat veškerý nebezpečný odpad. V důsledku toho proběhla porada zainteresovaných organizací za účasti tehdejších ministrů životního prostředí a financí. Na konci roku 2006 došlo k uzavření smlouvy mezi Královéhradeckým krajem a Ministerstvem životního prostředí na využití finančních prostředků ve výši 14 milionů Kč. Tato částka byla v rámci „Rezervy na řešení krizových situací, jejich předcházení a odstraňování jejich následků“ formou rozpočtových opatření uvolněna do kapitoly Ministerstva životního prostředí. Její využití bylo limitováno 31. srpnem 2007.

Obrázek 18 - Náklady na činnost spojenou s likvidací skládky [25]

Tabulka 2 - Vyčíslené náklady na činnost spojenou s likvidací skládky [25]

Královéhradecký kraj	29.204.229,13 Kč
Statutární město Hradec Králové	4.993.701 Kč
obec Libčany	500.000 Kč
celkem	34.697.920 Kč

Uvedený Obrázek 18 ukazuje poměr vynaložených nákladů mezi zúčastněnými stranami, přičemž do nákladů Královéhradeckého kraje jsou započítány i přijaté dotace, které z uvedené částky činí 27 milionů Kč. K údajům z uvedené tabulky bych ráda dodala, že se jedná o částky vyplývající z rozsudku obžalovaného Václava Etlíka, konkrétně z ledna roku 2009. Jedná se o částku pouze minimální a různorodost názorů a informací v tomto směru je velice rozmanitá, nicméně potvrzuje, že celková částka byla pravděpodobně vyšší.

Upřímně si myslím, že v tomto případě není důležitá přesná výše částky, ale spíše to, že se jedná o částku nemalou, pohybující se v desítkách milionů korun. S ohledem na velikou nákladnost odstraňování nebezpečného odpadu bohužel není v silách kraje, natož pak obce s rozšířenou působností, aby takovou sumu vydal z vlastního rozpočtu. Proto je nutné obrátit se v rozpočtové soustavě na pozici ze všech nejvyšší, na státní rozpočet. Na kauze Libčany se celkem jasně ukázalo, že peníze na řešení takových situací v našem rozpočtu nechybí, problém je ovšem dostat je tam, kde jsou momentálně nejvíce potřeba.

Pokud to shrneme jednou větou, není zde vazba mezi situací dlouhodobého rázu, která ohrožuje občany, a veřejnými prostředky. Celkově likvidace nebezpečného odpadu ve sledovaném případě vážla na tom, že pokud se podařilo sehnat potřebné finanční prostředky, celou situaci ještě přibrzdila s tím spojená administrativní činnost.

Na úplném začátku, kdy byl sklad objeven, bylo potřeba jednat rychle. Kraj, město Hradec Králové i obec Libčany vyčlenily na prvotní odvrácení ohrožení finanční sumy dle svých možností. Problém byl v tom, že, jak již bylo řečeno, tato situace se ukázala jako naprosto nová a to i co se týče finanční náročnosti. Došlo tedy na dotaci ze státního rozpočtu, která však nemohla být, jak již bylo naznačeno, bezprostředně použita. Díky tomu, že dotace byla poskytnuta Královéhradeckému kraji, bylo potřeba samotný kraj zakomponovat do existující smlouvy o dílo mezi městem Hradec Králové a společností Dekonta, a. s. Kromě tohoto bylo nutné vypracovat metodický pokyn pro čerpání této dotace, který byl projednáván na Ministerstvu financí. V případě, že se jedná o takto nebezpečnou situaci ohrožující lidské životy a životní prostředí, je každý ztracený den velice dlouhá doba. Ačkoliv byla částka poskytnutá formou dotace nemalá, i přesto nestačila na definitivní likvidaci alespoň toho odpadu, který svou přítomností ohrožoval bezprostřední okolí. To se projevilo koncem listopadu roku 2006, kdy vypršela smlouva uzavřená se společností Dekonta, a. s. V momentě, kdy se občané Libčan začali bát, že další odstraňování bude pokračovat až v novém roce, přišla finanční pomoc z Ministerstva životního prostředí ve výši 14 milionů Kč a s limitem pro využití do 31. srpna 2007.

Přerušování prací, hledání zdrojů financí, čekání na příchozí finance, trojstranné smlouvy, tlačení na ministerstva, to vše mělo za následek prodloužení kauzy Libčany, respektive likvidace jejich následků, na necelý rok. Jako jeden ze zásadních problémů, týkající se konkrétně nelegální skládky v Libčanech, může být to, že není dostatečně ošetřeno, kdo financuje správní rozhodnutí.

4. ZHODNOCENÍ ŘEŠENÍ A NÁVRHY NA ZKVALITNĚNÍ OPATŘENÍ

Již ze zhodnocení připravenosti Královéhradeckého kraje, respektive správního obvodu obce s rozšířenou působností Hradce Králové, a také popisu průběhu řešení kauzy Libčany, vyplývá, že nelegální skládky nebezpečného odpadu se objevily nenadále, shodou okolností v několika místech najednou a zaskočily zodpovědná města i kraje nepřipravené. Jednalo se o doposud nepoznané krizové situace, které nás zaskočily překvapivě více než jsme čekali, dohnali nás do několika absurdních situací a bohužel s odstupem tří let nedokážeme s klidným svědomím prohlásit, že bychom se z nich do budoucna zásadním způsobem poučili. V následující závěrečné kapitole bych ráda v několika bodech poukázala na mezery v řešení situace, nedostatky a neprovázanost našich zákonů, možnost selhání správních orgánů a další nedostatky, které z kauzy nelegální skládky nebezpečného odpadu v Libčanech učinily událost, která byla velice a dlouhou dobu celostátně sledovaná a diskutovaná. Úplným závěrem se pokusím uvést návrhy na zlepšení a lepší připravenost na podobné situace v první řadě reprezentované *Návrhem systémových opatření k předcházení nežádoucím situacím v souvislosti s nezákonným nakládáním s chemickými látkami a odpady* přijatým vládou v srpnu roku 2008.

4.1. ZHODNOCENÍ ŘEŠENÍ

4.1.1. § 79 zákona o odpadech č. 185/2001 Sb.

Za patrně největší problém, který zbrzdil řešení celé situace, je považován § 79 zákona o odpadech č. 185/2001 Sb. (viz Příloha E). Tento paragraf se zabývá činnostmi úřadu obce s rozšířenou působností v souvislosti s problematikou odpadů. Zásadním nedostatkem ovšem je, že tento paragraf vymezuje pouze zmocňovací část, ale bohužel postrádá část prováděcí. Velice jednoduše řečeno, zákon vymezuje co má úřad obce s rozšířenou působností provádět, ale nevymezuje jakým způsobem.

Dále bych ráda poukázala na to, že v naší platné právní úpravě chybí řešení situací, kdy následky krizových situací nelze realizovat na náklady původce. Z § 79 výše zmíněného zákona, odst. 1 písm. f) vyplývá, že při hrozbě poškození lidského zdraví nebo životního prostředí může obecní úřad s rozšířenou působností zajistit ochranu lidského zdraví a životního prostředí na náklady odpovědné osoby. Podle odst. 1 písm. g) téhož zákona ukládá obecní úřad s rozšířenou působností provozovateli zařízení povinnost odstranit odpad s tím, že náklady hradí obecní úřad obce s rozšířenou působností a náhradu nákladů mu následně hradí provozovatel. Z mého hlediska se zde jedná o 2 zásadní nedostatky.

V prvním případě jde o finanční situaci osoby, která je zodpovědná za vznik závadného stavu, přičemž může samozřejmě nastat i krajní situace v podobě neznámého viníka. V praxi je poměrně častou situací to, že se viník nachází v konkurzu, v likvidaci nebo jednoduše nemá dostatečný majetek, který by po vymožení exekucí vedl k pokrytí nákladů na likvidaci. Nejinak tomu bylo i v případě nelegální skládky nebezpečného odpadu v Libčanech. Ačkoliv by se mohlo zdát, že v tomto případě se jedná o jeden z prvních případů svého druhu, a proto není ještě v legislativě ošetřen, není to tak. Co se týče oblasti životního prostředí, je v zákoně zakotveno pouze částečné řešení úseku ochrany vod a to v § 42 odst. 4 vodního zákona č. 254/2001 Sb. Zde se píše, že není-li možné uložit opatření k nápravě původci nebo nabyvateli privatizovaného majetku a hrozí-li závažné ohrožení nebo znečištění povrchových nebo podzemních vod, zabezpečí nezbytná opatření k nápravě příslušný vodoprávní úřad. Kraj k tomuto účelu zřizuje speciální účet v rámci svého rozpočtu a ten je ročně doplňován o 10 milionů Kč. I když je zde problematika úhrady likvidace následků krizových situací řešena alespoň částečně, stále zde není ošetřena ta část, kdy viník znám je, ale nemá dostatečný majetek.

V druhém případě výše zmíněných nedostatků se dle mého názoru jedná o velikost a od té se odvíjející finanční náročnost likvidace následků krizových situací. Pokud se zaměřím opět přímo na kauzu Libčany, tak musím konstatovat, že Magistrát města Hradce Králové, jakožto zmocněnec (podle výše uvedeného paragrafu) k prvotnímu financování likvidace skládky nebezpečného odpadu, nemohl být schopen z vlastního rozpočtu najednou uvolnit částku čítající několik desítek milionů korun. V mnohých případech, kauzu Libčany nevyjímaje, přesahují náklady na likvidaci nejenom možnosti rozpočtu obce s rozšířenou působností, ale i rozpočet kraje.

Obrovské náklady v sobě nezahrnují jen fyzické přemístění a likvidace odpadu, ale jedná se také o inventarizaci, třídění a analýzy, které si žádají také nemalé náklady. Jednalo se o první případ tohoto druhu a velmi zásadně a drsně upozornil na veliký nedostatek v legislativě, který měl kromě dalších faktorů nemalý podíl na vleknoucí se likvidaci nebezpečného odpadu doprovázenou nejistotou a obavami obyvatel z přilehlého okolí, kteří se nacházeli v přímém ohrožení.

Dalším z problémů v souvislosti s legislativou může být příliš velké množství právních norem, jejichž aktéry jsou různé orgány státu a veřejné správy, a které často obsahují protichůdné podmínky a kompetence. Například zákon č. 59/2006 Sb., O prevenci závažných havárií, uvádí, že v případě, kdy je ohrožena bezpečnost, život a zdraví lidí nebo mohou vzniknout značné škody, mohou zaměstnanci provádějící kontrolu tak učinit bez vědomí vlastníka. Touto kontrolou je pověřeno celkem 6 organizací (Česká inspekce životního prostředí, Krajský úřad, Státní inspekce práce, Požární ochrana, Integrovaný záchranný systém, Krajská hygiena), ale ze zákona vyplývá, že tyto organizace mohou, ale nemusí kontrolu provést. V tomto směru byly v kauze Libčany kritizovány orgány státní správy, které měly možnost vstupovat do dalších, k nelegální činnosti využívaných objektů bývalé továrny Vertex v Libčanech, ale tuto možnost dle zprávy o šetření nevyužily. Často se legislativa stává dokonce nesrozumitelná těm, co s nebezpečnými látkami nakládají a měli by se v souladu s těmito zákony chovat. Zůstaneme-li u zákona č. 59/2006, nemohu si odpustit neuvést zde větu, která zazněla na prezentaci ze semináře věnovaného problematice nelegálních skladů chemických látek:

„Množství nebezpečných látek přítomných v Libčanech, Chvaleticích a v Nalžovicích je výrazně menší, než množství látek vedoucí k zařazení podniku do zákona o prevenci havárií.[13]“

Navíc „příliš mnoho pánů“ vede k tomu, že každý obhajuje a brání svoji oblast kompetence a hůře vychází ostatním vstříc nebo hledá kompromisy. Zde narážím především na velmi diskutovanou oblast financování kauzy Libčany a s ní spojené administrativní úkony a „přehazování“ kompetencí, které přispěly ke zdlouhavému řešení.

V souhrnné zprávě ke kauze Libčany pak ČIŽP uvádí, že v době odhalení (tedy v dubnu 2006) neměla žádné podněty nebo prokazatelné důkazy, že se v objektu nepodnikající osoby shromažďují odpady. Zde je nutné uvést, že vlastnictví objektu bylo napsáno na Renátu Chmelíčkovou, přítelkyni obžalovaného Václava Etlíka. V důsledku tohoto faktu se ČIŽP odvolávala na článek 12⁶ Listiny základních práv a svobod a §238⁷ trestního zákona, z kterých podle ČIŽP vyplývá nemožnost vstupu v rámci své kontrolní činnosti dle zákona o odpadech do objektů ve vlastnictví nepodnikající fyzické osoby. Z podkladů, které shromáždila zástupkyně veřejného ochránce práv, vyplývá, že vlastníkem objektu, paní Renata Chmelíčková, pronajímala objekt podnikatelským subjektům. Tím pádem nelze automaticky uvedené zákony o ochraně obydlí vztahovat na objekty vlastněné fyzickou osobou.

4.1.2. Selhání odpovědných orgánů

Jak je možné, že anonymní telefonát o uložení bomby vyvolá okamžitý zásah policie a opakované reakce konkrétních občanů nic? V kauze Libčany došlo k tolika omylům, pochybením a nesrovnalostem, že se někteří odborníci přiklánějí k velice extrémnímu názoru v podobě korupce. O tomto úsudku se však můžeme z veřejně dostupných informací pouze domnívat, a proto si pojdme pouze uvést některé ze zvláštností postupů, které se vyskytly při řešení kauzy Libčany.

První „záhadou“ je, kdo povolil skládku v Libčanech provozovat. V první řadě bylo poukazováno na postup stavebního odboru Magistrátu města Hradce Králové, kdy si podle zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivu na životní prostředí, nevyžádal výsledky řízení o vlivu záměru na životní prostředí. Jako důvod postupu se ve vyjádření primátora města uvádí, že hodnoty uváděného množství nashromážděného odpadu v objektu i mimo něj byly nižší než hodnoty, pro které je požadováno zjišťovací řízení podle výše uvedeného zákona č. 100/2001 Sb. Dále primátor uvádí, že z rozhodnutí Krajského úřadu ani z dalších dokumentů, které stavební odbor obdržel, nevyplývala nutnost dalšího posouzení žádosti.

⁶ Nedohtknutelnost obydlí

⁷ Porušování osobní svobody

Je záhadou, že krajský úřad Královéhradeckého kraje při udělování souhlasu k provozování zařízení pro nakládání s odpady dle zákona o odpadech jaksi vypustil zákonnou povinnost zjistit posouzení vlivu na životní prostředí.

Druhou „záhadou“ je, jak je možné, že se na nelegální skládku nebezpečného odpadu nepřišlo již dříve. Jak již bylo naznačeno v části mapující průběh kauzy, na nesrovnalosti v bývalém areálu továrny Vertex v obci Libčany bylo 18-ti místními obyvateli upozorňováno již v roce 2002. Na základě této první stížnosti byla ČIŽP provedena kontrola, kde se potvrdilo, že opravdu došlo k porušení zákona o odpadech a to skladováním odpadu na místě, které k tomuto účelu nebylo určeno. Za toto porušení byla společnosti uložena pokuta ve výši 50 000 Kč a nápravná opatření spočívající v odstranění těchto odpadů. Bohužel bez větší odezvy, protože toto rozhodnutí bylo zrušeno odvolávacím orgánem a správní řízení bylo také zastaveno. O rok později v roce 2003 proběhla na základě petice občanů obce Libčany (viz Příloha G) kontrola ve všech objektech bývalé továrny Vertex, která potvrdila domněnky občanů a prokázala porušování zákona o odpadech, na základě kterého byla ale v roce 2004 vyměřena firmě SNOG HK, s. r. o. pouze pokuta ve výši 450 000 Kč, které bohužel společnost dodnes nezaplatila. Provedené kontroly ale nebyly očividně dostatečné a někteří odborníci jsou toho názoru, že se jednoduše zaměřovaly na to, co má firma povoleno a ne na to, zda neprovádí činnost, která povolená není. Toto jen potvrzují protokoly, které obsahují neúplné a nejasné informace. Pravděpodobně by pro včasější odhalení stačilo více naslouchat informacím občanů, kteří podezření na nezákonnou činnost měli díky bezprostřední blízkosti jako první. Co je mimo jiné přímo do očí bijící, je to, že firma SNOG HK, s. r. o. měla v průběhu své činnosti platný certifikát systému environmentálního managementu.

Otázkou je, zda k dřívějšímu odhalení skladu nemohla přispět i sama obec Libčany. Předpokladem je, že právě na obec se občané s podezřením na nezákonnou činnost provozovatelů bývalé továrny Vertex obraceli ze všeho nejdříve. Kromě toho v době před odhalením byl v platnosti stavební zákon č. 50/1976, který zanikl až k 1. lednu 2007 a ukládal Obecnímu úřadu Libčany vykonávat část pravomoci stavebního úřadu v oblasti stavebního dohledu. Pravomoc vyplývající ze zákona byla obci Libčany odebrána na konci roku 2005 z toho důvodu, že obec nepověřila k výkonu dohledu žádného svého zaměstnance.

Další absurdní situací bylo odebrání živnostenského oprávnění. K této otázce je v závěrečné zprávě opět uveden odkaz na Listinu základních práv a svobod, konkrétně čl. 26 odst. 1⁸. Pokud si připomeneme, že nelegální skládka byla v Libčanech objevena dne 21. dubna 2006, tak živnostenský úřad obdržel od Krajského úřadu Královéhradeckého kraje podnět na zrušení živnostenského oprávnění až dne 12. května 2006. Tento podnět však podle zprávy neobsahoval relevantní skutečnosti pro zahájení správního řízení o odebrání živnostenského oprávnění. Až více jak o dva měsíce později, dne 24. července 2006, obdržel živnostenský úřad od ČIŽP relevantní podklady pro zahájení správního řízení o uložení pokuty podle § 66 zákona o odpadech.

4.2. NÁVRHY NA ZKVALITNĚNÍ OPATŘENÍ

Jako zásadní v tomto směru považuji přijetí *Návrhu systémových opatření k předcházení nežádoucím situacím v souvislosti s nezákonným nakládáním s chemickými látkami a odpady*, který byl přijat vládou usnesením č. 1078 dne 27. srpna 2008. Tento návrh je k nahlédnutí v celém svém znění v Příloze D.

4.2.1. Návrh systémových opatření k předcházení nežádoucím situacím v souvislosti s nezákonným nakládáním s chemickými látkami a odpady

Důvodem, proč tento návrh považuji za stěžejní, je ten, že vznikl v důsledku nečekaných nálezů hned tří nelegálních skladů nebezpečného odpadu v jednom roce, a to v Libčanech v Královéhradeckém kraji, Chvaleticích v Pardubickém kraji a Nalžovicích ve Středočeském kraji. Tento návrh obsahuje celkem 9 úkolů legislativního, organizačního a metodického charakteru. Tyto úkoly, jejichž zabezpečení je v kompetenci místopředsedy vlády a ministrů životního prostředí, vnitra, financí, průmyslu, obchodu a dopravy, mají termín plnění do 31. prosince 2009. V následujícím textu uvedu některé z nich podrobněji.

⁸ Každý má právo na svobodnou volbu povolání a přípravu k němu, jakož i právo podnikat a provozovat jinou hospodářskou činnost.

Velkým přínosem při případném provedení a schválení úkolu č. 2 (Sjednotit povolovací činnost krajských úřadů při vydávání souhlasu k provozování zařízení pro nakládání s odpady a zvýšení kontrolní činnosti státní správy i samosprávy, doporučit pojištění pro subjekty skladující nebezpečné odpady) by dle mého názoru byla aplikace zákona č. 100/2001 Sb., o posouzení vlivu na životní prostředí. Velký důraz na důsledné provádění činností vyplývajících z tohoto zákona klade i zástupkyně veřejného ochránce práv, která měla na starosti šetření postupů orgánů zainteresovaných v řešení kauzy Libčany. Zároveň by bylo vhodné zamyslet se nad tím, zda by nebylo na místě uvažovat o zpřísnění podmínek pro vstup do podnikání v oblasti nakládání s nebezpečnými odpady a látkami. Otázkou je, s jakou odezvou by se setkalo pojištění pro subjekty skladující nebezpečné odpady. Zda by pro osoby podnikající v této oblasti nebylo příliš demotivující.

Úkolem v pořadí třetím je zpracování on-line informačního systému o pohybu nebezpečných látek a odpadů v České republice s plánem propojení s již existujícími systémy ostatních států EU. Jak se zmiňuji v samém úvodu této práce, v České republice chybí zmapování již samotných stacionárních potenciálních zdrojů nebezpečí v podobě nebezpečných látek a odpadů, které samy o sobě mohou být velice nebezpečné. Natož pak pohyb a přemísťování nebezpečného materiálu, kde se potenciální nebezpečí zvyšuje neustálou manipulací a kde pravděpodobně jedno z největších nebezpečí představuje nehoda dopravního prostředku převážejícího nebezpečný materiál. Řešením by mohl být návrh zástupkyně veřejného ochránce práv na monitorování pohybu odpadů a nakládání s nimi v reálném čase. První podmínkou by byla jednotná standardizace dat. Druhou podmínkou pak vlastnictví internetového připojení, které by tak umožnilo vkládat data do evidence v reálném čase.

Zpracovat systém metodického vedení a pomoci v oblasti odpadového hospodářství a chemických látek pro samosprávu je úkolem pátým. Tento úkol je zaměřen na činnost krajských úřadů a obcí, které vykonávají státní správu v přenesené působnosti podle zákona o odpadech a zákona o chemických látkách. Účelem je tedy vytvořit metodiku, která bude důsledně uplatňována. Kauza Libčany ukázala, že v tomto směru zde existují velké mezery jak v prvopočátcích, kdy dochází ke schvalování činnosti související s odpadovým hospodářstvím a chemickými látkami, tak v oblasti kontrol a součinnosti jednotlivých orgánů státní správy.

V oblasti schvalování stojí za zvážení zpřísnění podmínek pro vstup do podnikání s nebezpečnými odpady například v podobě povinných rezerv, o kterých se zmiňují v další podkapitole. Toto zpřísnění by se mělo týkat i prověřování osob nakládajících s nebezpečnými odpady, protože není výjimkou, že takovouto činnost vykonávají osoby bez potřebných odborných znalostí. Netroufám si říci, jak tomu bylo v kauze Libčany, ale to, jakým způsobem byly chemikálie a nebezpečné látky uspořádány a skladovány, rozhodně svědčí o neodbornosti nebo alespoň fatální nedbalosti. V rámci kontrolní činnosti se předpokládá zejména zaznamenání podrobného popisu kontrolovaného subjektu a objektů, ve kterých byla kontrola prováděna. Zde poukazuji na kontroly prováděné v souvislosti s areálem bývalé továrny Vertex v Libčanech, kde byly při souhrnném přezkoumání nalezeny zásadní nedostatky jak v podobě chybějících informací, tak v podobě nedostatečné specifikace a nedostatečném prozkoumání všech objektů areálu. Součinností mezi orgány státní správy se v tomto úkolu rozumí především předávání informací z kontrol či podnětů třetích osob.

Na předešlý úkol přímo navazuje úkol číslo šest, který říká, že Bezpečnostní radě státu by měla být 1x ročně předkládána zpráva o provádění výše uvedeného metodického vedení a pomoci spolu s vyhodnocením provedených kontrol v oblasti odpadového hospodářství a nakládání s chemickými látkami. Poprvé by měla být předložena za rok 2010.

Posledním úkolem je provedení kontroly problémových míst na základě podkladů získaných od krajských úřadů a obcí s rozšířenou působností. Pokud by se podařilo úspěšně realizovat úkol číslo 5 a prověřovat jak vstup do odvětví, tak následnou činnost osob v oblasti odpadového hospodářství, stále zde bude problém již existujících skladů, kde mohlo dojít k zanedbání již v první fázi vstupu, jako tomu bylo v případě skládky v Libčanech. Úkolem krajských úřadů a obcí s rozšířenou působností bude tedy zmapovat a identifikovat potenciální brownfields a problémová místa na svém území.

4.2.2. Vytvoření finanční rezervy

Vytvoření finanční rezervy se jeví jako pravděpodobně jedno z nejlogičtějších opatření proti podobným situacím v budoucnosti, která nás napadnou mezi prvními. S krizovým stavem takového rozsahu nebylo počítáno v rozpočtu kraje, natož obce s rozšířenou působností. Otázkou je, na jaké úrovni nebo straně tuto rezervu vytvořit.

První možností je vytvořit rezervu na straně odpovědné osoby (osoby nakládající s nebezpečnými odpady). Toto opatření by mělo mít charakter předcházení situacím, kdy odstranění následků nelze financovat na náklady odpovědné osoby, přičemž tato situace není nijak výjimečná. V tomto případě by bylo možným řešením zavedení pojištění či odvádění pravidelných poplatků, popřípadě vytváření rezervy na speciálním účtu, která by sloužila výhradně na odstranění následků případné krizové situace. Dle názoru ČIŽP by tato případná rezerva měla být použita v tom případě, že by se odpovědná osoba dostala do konkurzu a tudíž by tato rezerva neměla být předmětem konkurzního řízení. Není v mé kompetenci vyčíslit případnou výši rezervy nebo poplatků, otázkou však je, zda by jejich existence či výše neodradila podnikatele od činnosti v oblasti nakládání s nebezpečnými odpady a chemikáliemi.

Druhou možností je vytvoření rezervy přímo na pokrytí financování následků krizových situací ve spojení s nebezpečnými látkami na straně příslušných správních orgánů. Tato rezerva by měla být okamžitě uvolnitelná, prokáže-li se, že v souvislosti s nakládáním s nebezpečnými odpady došlo úmyslně či neúmyslně k ohrožení životů, zdraví nebo životního prostředí a tyto následky nebude možné odstranit na náklady odpovědné osoby. Měla by sloužit alespoň k bezprostřednímu odvrácení závažného rizika. Otázkou, která se přímo nabízí, je, na jaké úrovni tuto rezervu tvořit. Zda z rozpočtu kraje nebo přímo Ministerstva životního prostředí.

ZÁVĚR

Pokud bychom měli objektivně posoudit, proč kauza Libčany vyvolala takový rozruch a proč se likvidace následků protáhla téměř na rok, určitě by se většina zasvěcených shodla na následujících faktorech. Prvním a zásadním z nich byl fakt, že nelegální sklad nebezpečných látek byl v takovém rozsahu nalezen poprvé. Díky tomu také vyplynulo na povrch, že chybí dostatečné zkušenosti. To se následně potvrdilo i v naprosté nepřipravenosti tehdejší (a bohužel i současné) legislativy, která měla mimo jiné za následek zdlouhavé řešení procesu a problémy se zabezpečením financí na likvidaci následků krizové situace.

Dalším z problémů bylo samotné financování likvidace skládky, které se ukázalo několikanásobně náročnější, než je zmocněná obec nebo samotný kraj schopen vyčlenit ze svého rozpočtu. A zákon na takové situace bohužel nepamatuje, což mělo za následek zdlouhavé hledání možných finančních zdrojů, které vedlo k rozvleklost kauzy a přerušování likvidačních prací.

Co spojuje všechny kauzy z roku 2006 včetně skladů ve Chvaleticích a Nalžovicích, je převážně to, že se jednalo vždy o podobné typy budov, které ve všech případech nebyly využívány v souladu s kolaudačním rozhodnutím. Vždy se jednalo o nepřístupné areály, často ve vlastnictví nepodnikající fyzické osoby. Nejen proto bylo složité do daných objektů vniknout za účelem kontroly, přičemž pokud se to podařilo, tak přesto dostupné materiály neobsahují dostatek důkazů a evidence. Ve všech případech byla kamenem úrazu spolupráce správních orgánů a samozřejmě zajištění finančních prostředků.

Co naopak odlišilo kauzu Libčany od ostatních, byl zvýšený zájem sdělovacích prostředků a medializace tohoto případu. Ukázalo se, že tlak sdělovacích prostředků donutil k činnosti doposud spíše pasivní složky státní správy. S dostatečným odstupem lze říci, že v tomto případě mělo počínání médií velice pozitivní dopad. Kauza Libčany byla sledované téma po celou dobu svého průběhu a poukázala to, že stále mohou nastat situace, které nás mohou v dnešní době překvapit a na které nejsme doposud připraveni.

Co ale patrně odlišuje kauzu Libčany od ostatních nejvíce a zasloužilo se o její medializaci, je vyhlášení krizového stavu. Ten byl vyhlášen pouze v případě libčanského skladu a někteří odborníci se domnívají, že to byl ze strany hejtmána Královéhradeckého kraje velice dobrý tah, který upozornil na vážnost situace. Domnívám se, že díky tomuto kroku došlo k urychlení jednání.

Když jsem měla možnost setkat se s osobami v této kauze nejvíce povolanými, kteří měli možnost sledovat průběh kauzy od počátku až do konce, první z otázek, která mě napadla, byla, zda jsme se z této situace nějakým způsobem poučili. Touto otázkou mám na mysli zejména případné objevení dalšího obdobného skladu nelegálního odpadu a následné řešení jeho likvidace. V Královéhradeckém kraji od roku 2006 k takové situaci nedošlo, ale obdobné kauzy se bohužel nevyhnuly ostatním krajům. Tuto otázku jsem přesto položila a dostalo se mi ne příliš pozitivní odpovědi. Po kauze Libčany sice došlo k tomu, že její řešení se jistým způsobem promítlo do řešení jiných krajů. Lidově řečeno „už věděli, jak na to“. Ale stále je nutno respektovat soutěž podle veřejné zakázky na likvidaci nebezpečného odpadu, která je mnohdy velice zdoluhavá. Bohužel nikdo si nevezme na svou zodpovědnost porušení tohoto zákona, a proto reakce a hlavně rychlost řešení těchto situací není stále adekvátní své závažnosti. Co v tomto směru mělo v kauze Libčany pozitivní dopad byl fakt, že společnost Dekonta, a. s., která měla na starost odklizení nebezpečných látek, je předem vybranou společností jako součást veřejné soutěže a nemuselo k němu tedy dojít. Můžeme se jen domnívat, jak dlouho by v tomto případě celá kauza trvala.

S odstupem času, na základě zpracování všech dostupných informací, dochází velké množství odborníků k mnoha závěrům a doporučením. Některá z nich jsou reálná, některá z nich již méně a některá se jako reálná a velice účinná zdají, ale praxe dokazuje jejich součastnou neproveditelnost. A tím se bohužel opět dostávám k problémům legislativy. Zástupkyně veřejného ochránce práv ve své souhrnné práci navrhuje hned několik možných opatření a zlepšení, která by mohla řešit budoucí problémy. Z nich bych zde ráda jako názorný příklad uvedla návrh na jednotný způsob evidence nebezpečného odpadu, který se mi jeví jako velice účinný nástroj. Bohužel současný stav a převážně praxe zavedení tohoto opatření nedovoluje, protože jediný systém na evidenci existuje přímo na Ministerstvu životního prostředí a do něj by se údaje od provozovatelů musely zadávat ručně. Proto si myslím, že budeme muset ujít ještě dlouhou cestu, než dojde k zavedení těchto bezpochyby účinných, ale na provoz náročných opatření.

V rámci této práce jsem měla možnost prostudovat nepřeberné množství dokumentů z různých zdrojů, měla jsem možnost mluvit s lidmi, kteří se řešení této kauzy přímo zúčastnili. Na základě těchto poznatků jsem došla k závěru, že řešení těchto situací je velice složité a provázané, že nestačí pouze upravit potřebnou legislativu, která by vymezila, jak v těchto situacích postupovat. Daleko důležitější a smysluplnější je samozřejmě co největší snaha o prevenci a předcházení takovým situacím. Na to však pouhá legislativa nestačí. V tomto případě je potřeba docílit spolupráce mnoha orgánů a sjednotit velké množství postupů, což vyžaduje značné úsilí a dostatek času. Pevně doufám, že tato práce upozornila na přetrvávající mezery při řešení problematiky nelegálních skládek nebezpečného odpadu.

Domnívám se, že jsem cíle práce, stanovené v úvodu, naplnila.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

1. KROUPA, M., ŘÍHA, M. *Ochrana obyvatelstva*. 1. vydání. Praha: Armex Publishing, 2006. 104 s. ISBN 80-86795-33-0.
2. LINHART, Petr. *Některé otázky ochrany společnosti*. 1. vydání. Praha: MV-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2005. 95 s. ISBN 80-86640-43-4.
3. MIKA, Otakar, J. *Průmyslové havárie*. 1. vydání. Praha: Existencialia, 2003. 128 s. ISBN 80-7254-455-1.
4. MOZGA, Jaroslav a kol. *Bezpečná společnost*. 1. vydání. Universita HK: Gaudeamus, 2006. 258 s. ISBN 80-7041-739-0.
5. REKTOŘÍK, Jaroslav a kol. *Krizový management ve veřejné správě: Teorie a praxe*. 1. vydání. Praha: Ekopress, 2004. 250 s. ISBN 80-86119-83-1.
6. UNIVERZITA PARDUBICE. *Vnímání bezpečnosti v území (sborník)*. 1. vydání. Pardubice, 2007. 225 s.. ISBN 978-80-7194-979-4.
7. ZEMAN, Petr (ed.). *Česká bezpečnostní terminologie: Výklad základních pojmů*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2002. 186 s. ISBN 80-210-3037-2.

Další zdroje

8. Arnika – Centrum pro podporu občanů [online]. 2008 [cit. 2009-04-02].
Dostupný z WWW: <<http://www.cepo.arnika.org/cepo.shtml>>.
9. Bezpečnostní rada státu - Přehled problematik projednávaných BRS a vládou v období červen – říjen 2008 [online]. 2008 [cit. 2009-03-25].
Dostupný z WWW: <<http://www.chmi.cz/katastrofy/bezradst1908.pdf>>.
10. Česká inspekce životního prostředí [online]. 2008 [cit. 2009-03-02].
Dostupný z WWW: <[http://www.cizp.cz/\(13qgmj45i01d2u55b55mlcb5\)/Default.aspx](http://www.cizp.cz/(13qgmj45i01d2u55b55mlcb5)/Default.aspx)>.
11. Dekonta a.s. [online]. 2008-2009 [cit. 2009-03-25]
Dostupný z WWW: <<http://www.dekonta.cz/>>.
12. DANIHELKA, Pavel. *Posouzení bezpečnosti nelegálního skladu chemických látek a odpadů v areálu bývalého podniku Vertex Libčany* [studie]. Ostrava, 2006. 18 s., 2 příl.

13. DANIHELKA, Pavel. *Rizika ilegálních skladů nebezpečných odpadů a chemikálií: vážná hrozba nebo planý poplach?* In: Nelegální sklady chemických látek – pracovní seminář 25.-26.4. 2007 [online]. 2008 [cit. 2009-02-12].
Dostupný z WWW: <http://www.ekomonitor.cz/sites/default/files/12_Danihelka.pdf>.
14. HAVELKA, Petr. *Sklady nebezpečných chemických látek a odpadů.* In: Nelegální sklady chemických látek – pracovní seminář 25.-26.4. 2007 [online]. 2008 [cit. 2009-02-12].
Dostupný z WWW: <http://www.ekomonitor.cz/sites/default/files/07_Havelka.pdf>.
15. Institut ochrany obyvatelstva [online]. 2008 [cit. 2009-01-20].
Dostupný z WWW: <<http://www.ioolb.cz/>>.
16. Libčany – oficiální stránky obce Libčany [online]. 2008 [cit. 2009-02-19].
Dostupný z WWW: <<http://www.libcany.cz/web/index.php>>.
17. KAMENICKÝ, Pavel. *Postup obce s rozšířenou působností.* In: Nelegální sklady chemických látek – pracovní seminář 25.-26.4. 2007 [online]. 2008 [cit. 2009-02-12].
Dostupný z WWW: <http://www.ekomonitor.cz/sites/default/files/08_Kamenicky.pdf>.
18. Královehradecký kraj [online]. 2008 [cit. 2008-03-31].
Dostupný z WWW: <<http://www.kr-kralovehradecky.cz/>>.
19. Magistrát města Hradec Králové [online]. 2008 [cit. 2009-03-15].
Dostupný z WWW: <<http://www.hradeckralove.org/cz/Magistrat.html>>.
20. Ministerstvo financí [online]. 2009 [cit. 2009-02-28].
Dostupný z WWW: <<http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/>>.
21. Ministerstvo vnitra [online]. 2008 [cit. 2009-02-28].
Dostupný z WWW: <<http://www.mvcr.cz/>>.
22. NAVRÁTIL, Bohumil. *Poznámky k problematice selhání systému právních předpisů v praktickém nakládání s nebezpečnými látkami a odpady.* In: Nelegální sklady chemických látek – pracovní seminář 25.-26.4. 2007 [online]. 2008 [cit. 2009-02-12].
Dostupný z WWW: <http://www.ekomonitor.cz/sites/default/files/04_Navratil.pdf>.
23. NAVRÁTILOVÁ, Ladislava. *Zpráva o činnostech institutu ochrany obyvatelstva týkajících se nelegálních skladů v Libčanech a Chvaleticích. Lázně Bohdaneč, 2006. 2 s.*
24. NAVRÁTILOVÁ, Ladislava. *Rizika při skladování chemikálií.* In: Nelegální sklady chemických látek – pracovní seminář 25.-26.4. 2007 [online]. 2008 [cit. 2009-02-12].
Dostupný z WWW: <http://www.ekomonitor.cz/sites/default/files/10_Navratilova.pdf>.
25. Rozsudek jménem republiky ze dne 20.1.2009, sp. zn. 10 To 107/2008.

26. SEITLOVÁ, Jitka. *Závěrečné stanovisko ve věci nelegálního skladu chemických látek v bývalém areálu firmy Vertex v Libčanech* [závěrečné stanovisko zástupkyně veřejného ochránce práv]. Brno, 2009. 15. s.
27. Shrnující zpráva společnosti Dekonta, a.s. ze dne 30.6.2006.
28. SLANEC, Jan. *Situační zpráva pro ministra životního prostředí o nepovoleném skladování vysoce toxických látek a toxických nebezpečných látek a odpadů v Libčanech a Chvaleticích*. Česká inspekce životního prostředí, 2006. 4 s.
29. Smlouva o dílo ze dne 16.6.2006 [smlouva mezi Statutárním městem Hradec Králové a společností Dekonta, a.s.].
30. Smlouva o dílo ze dne 27.9.2006 [smlouva mezi Statutárním městem Hradec Králové, Královéhradeckým krajem a společností Dekonta, a.s.].
31. Typové plány – archiv Ministerstva vnitra [online]. 2005. [cit. 2009-04-15].
Dostupný z WWW:
<http://web.mvcr.cz/archiv2008/2003/casopisy/112/0405/adamec_info.html>.
32. Usnesení 1696/2006 ze dne 25.4.2006 [usnesení ze zasedání rady města Hradec Králové].
33. Usnesení 899/2006 ze dne 25.7.2006 [usnesení ze zasedání rady města Hradec Králové].
34. ŽVÁČEK, František. *Likvidace nelegálního skladu nebezpečných látek v bývalém areálu Vertex v Libčanech*, In: *Nelegální sklady chemických látek – pracovní seminář 25.-26.4. 2007* [online]. 2008 [cit. 2009-02-12].
Dostupný z WWW: <http://www.ekomonitor.cz/sites/default/files/05_Zvacek_0.pdf>.

Legislativní zdroje

35. Návrh systémových opatření k předcházení nežádoucím situacím v souvislosti s nezákonným nakládáním s chemickými látkami a odpady – přijatý vládou dne 27.8.2008 usnesením č. 1078
36. Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů
37. Zákon č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, ve znění pozdějších předpisů
38. Zákon č. 23/1991 Sb., Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů
39. Zákon č. 283/1991 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů
40. Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů
41. Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích, ve znění pozdějších předpisů

42. Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech, ve znění pozdějších předpisů
43. Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
44. Zákon č. 240/2000 Sb., krizový zákon, ve znění pozdějších předpisů
45. Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů
46. Zákon č. 462/2000 Sb., k provedení § 27 odst. 8 a § 28 odst. 5 krizového zákona, ve znění pozdějších předpisů
47. Zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí
48. Zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech, ve znění pozdějších předpisů
49. Zákon č. 254/2001 Sb., vodní zákon, ve znění pozdějších předpisů
50. Zákon č. 356/2003 Sb., o chemických látkách a chemických přípravcích, ve znění pozdějších předpisů
51. Zákon č. 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými přípravky, ve znění pozdějších předpisů
52. Zákon 110/2008 Sb., o bezpečnosti České republiky, ve znění pozdějších předpisů

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 - Dělení mimořádných událostí [19]	13
Obrázek 2 - Pojmy hrozba, nebezpečí, riziko [5]	15
Obrázek 3 - Tabulka znázorňující výsledné riziko [5]	16
Obrázek 4 - Rovnice pro výpočet rizika plynoucího z neintencionální hrozby [7].....	17
Obrázek 5 - Rovnice pro výpočet rizika plynoucího z intencionální hrozby [7]	18
Obrázek 6 - Orgány krizového řízení [5].....	23
Obrázek 7 - Schéma procesu krizového řízení [5]	24
Obrázek 8 - Schéma bezpečnostního systému ČR [5].....	28
Obrázek 9 - Rozpočtová soustava ČR [5]	33
Obrázek 10 - Přehled plánů, plánovacích dokumentů a jejich vzájemné interakce [2].....	37
Obrázek 11 - Znak obce Libčany [16].....	44
Obrázek 12 - Časová osa duben 2006 [zdroj: autor]	45
Obrázek 13 - Vzdálenost ZŠ a MŠ od areálu skládky [12]	46
Obrázek 14 - Rozložení skladů v bývalém areálu společnosti Vertex [12].....	48
Obrázek 15 - Časová osa květen 2006 [zdroj: autor]	49
Obrázek 16 - Časová osa červen 2006 [zdroj: autor]	50
Obrázek 17 - Časová osa červenec/srpen 2006 [zdroj: autor]	51
Obrázek 18 - Náklady na činnost spojenou s likvidací skládky [25]	58

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 - Oblasti vyžadující intervenci veřejné správy z hlediska bezpečnosti [6]	21
Tabulka 2 - Vyčíslené náklady na činnost spojenou s likvidací skládky [25].....	58

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A – Stav provedených prací firmou Dekonta, a. s. k 14.6.2006 [27]

Příloha B – Seznam zjištěných vysoce toxických látek [12]

Příloha C – Seznam typových plánů [31]

Příloha D – Návrh systémových opatření k předcházení nežádoucím situacím v souvislosti s nezákonným nakládáním s chemickými odpady [35]

Příloha E - § 79 zákona 185/2001 Sb., o odpadech [48]

Příloha F – Fotodokumentace z místa nelegálního skladu nebezpečných látek [12]

Příloha G – Petice za likvidaci nebezpečných odpadů [8]

Příloha A - Seznam provedených prací firmou Dekonta, a. s. k 14. 6. 2006 [27]

K datu 14. 6. 2006 byly pracovníky společnosti Dekonta, a. s. provedeny následující práce:

- průzkum znečištění podzemních vod a zemin:
 - 6 vystrojených hydrogeologických vrtů
 - 3 strojně zarážené sondy
 - 2 kopané sondy
 - 1 kopaná rýha
- inventarizace a vzorkování nebezpečných látek:
 - odebráno 154 vzorků NO, které byly odeslány do autorizované laboratoře na identifikaci, stanovení PCB, chlóru a způsobu odstranění
 - výsledky vzorkování jednotlivých vzorků odebraných odpadů vykazují velkou pravděpodobnost míchání odpadů mezi sebou
 - u některých vzorků byly zjištěny vysoké hodnoty PCB, velmi vysoké hodnoty Cl
 - úplná inventarizace sektoru A, B sklep, C sklep organických ropných odpadů
 - částečná inventarizace organických ropných odpadů sektoru B a D
 - inventarizace více než 150 t nebezpečných odpadů (směsi organických ropných látek)
 - inventarizace více než 9000 skleněných shromažďovacích prostředků s rozpouštědly
 - inventarizace více než 5000 skleněných shromážděných obalů s kyselinami
 - inventarizace více než 700 obalů čpavkové vody
 - inventarizace více než 1000 skleněných obalů formaldehydu
 - inventarizace cca 7 t anorg. a org. chemikálií (vysoce toxické, toxické a ostatní)
 - inventarizace cca 3500 l kyselin
 - během prováděné inventarizace jsou nadále nacházeny infekční odpady, chemické látky a přípravky vysoce toxické (např. kyanidy, thiokyanáty, thionylchlorid, brom), speciální materiály (kyselina pikrová), toxické, žíravé, organická rozpouštědla a ostatní nebezpečné

chemické látky, které jsou skladovány spolu s organickými rozpouštědly, kyselinami, oleji a ostatním odpadem v obvykle 200 l sudech s odnímatelným víkem

- odvoz k odstranění Policie ČR a spalovna nebezpečných odpadů:
 - odvoz výbušných samozápalných látek a munice pyrotechnickou službou Policie ČR
 - 2,62 t vysoce toxické a toxické anorganické chemikálie katalogové číslo 160708*
 - 0,3 t nepoužitelná léčiva, katalogové číslo 180109*
 - 2,32 t kontaminované sorbenty, filtry, ochranné oděvy znečištěné nebezpečnými látkami katalogové číslo 150202*
- připraveno k okamžitému odstranění do spalovny nebezpečných odpadů a na neutralizační stanici
- a) Anorganické a organické chemikálie
 - 5 t anorganických a organických chemikálií (vysoce toxické a toxické) odvoz 19. 6. do spalovny nebezpečných odpadů
 - 150 kg fluoridu boritého odvoz 23. 6. fa HSEKOMETAL
 - 15 kg bromu odvoz 23. 6. HSEKOMETAL
 - 350 kg fluoridu amonného odvoz 19. 6. do spalovny nebezpečných odpadů
 - 1-2 t anorganických a organických chemikálií (tzv. méně nebezpečné)
 - 200 kg rtuti kovové včetně teploměru
 - 160 kg alkalických kovů odvoz 19. 6. do spalovny nebezpečných odpadů
 - 25 kg azbestu
- b) Rozpuštědla
 - 3 200 l chlorovaných rozpouštědel
 - 20 přepravních obalů chlorovaných rozpouštědel odvoz 19. 6. do spalovny nebezpečného odpadu
 - 460 l nechlorovaných rozpouštědel
 - 10 l pyridinu
 - 200 l acetonu

c) Kyseliny

- 2000 l kyseliny chlorovodíkové
- 360 l směsi kyseliny sírové a chlorovodíkové
- 400 l kyseliny trichloroctové
- 30 přepravních obalů kyselin
- 4 přepravní obaly s kyselinou octovou

d) Znečištěné obaly

- 24 x 200 l sudů znečištěných skleněných obalů z organických rozpouštědel
- 12 x 200 l sudů znečištěných skleněných obalů z kyselin

e) Směsi různých organických látek

- 150 t směsi ropných látek, rozpouštědel, pryskyřic apod. s případným podílem vody

f) Infekční obaly

- 50 kg infekčních odpadů odvoz 19. 6. do spalovny nebezpečných odpadů

➤ sektory a množství nebezpečných odpadů (ks/200 l sud), které neprošly inventarizací z důvodu nepřístupnosti (manipulační plochy)

Sektor B – 100

Sektor C – 200

Sektor D – více než 500

➤ sektory a množství nebezpečných odpadů (ks/200 l sud), které nelze kontrolovat z hlediska možných úniků (nejsou a nelze vytvořit průchody mezi jednotlivými odpady)

Sektor B – 200

Sektor C – 300

Sektor D – více než 600

Příloha B - Seznam zjištěných vysoce toxických látek [12]

Látka	množství	Datum nálezu	Sektor
Dusičnan uranylu	10g	25.4.2006	C
Octan thalný	100g	25.4.2006	C
Oxid vanadičný	1000g	25.4.2006	C
Síran thalný	50g	25.4.2006	C
Dichroman draselný	1000g	25.4.2006	C
Síran kobaltnatý	1000g	25.4.2006	C
Chroman sodný	1000g	25.4.2006	C
Brom	300g	25.4.2006	C
Kyanid draselný	1000g	25.4.2006	C
Oxid arsenitý	3100g	25.4.2006	C
Chlorid rtuťnatý	2100g	25.4.2006	C
Oxid rtuťnatý	1000g	25.4.2006	C
Dichroman amonný	250g	25.4.2006	C
Kyanid rtuťnatý	200g	25.4.2006	C
Kyanid draselný	4400g	25.4.2006	C
Oxid seleničitý	10g	25.4.2006	C
Brucin	10g	25.4.2006	C
Fluorid boritý, etherát	1000ml	25.4.2006	C
Chlorid rtuťnatý	55g	25.4.2006	C
Kyselina pikrová	200g	25.4.2006	C
Kyanid měďnatý	200g	25.4.2006	C
Chlorid arsenitý	10g	25.4.2006	C
Arsen kovový	400g	25.4.2006	C
Kyanid sodný	1000g	25.4.2006	C
Octan uranylu	25g	25.4.2006	C
Brucin	300g	26.4.2006	C
Oxid arsenitý	100g	26.4.2006	C
Dusičnan uranylu	1350g	26.4.2006	C
2-ethyl-hexyl ester	100ml	26.4.2006	C
Methanol	1000ml	26.4.2006	C
Arsen kovový	6700g	27.4.2006	C
Síran arsenitý	1000g	27.4.2006	C
Dusičnan uranylu	100g	27.4.2006	C
2,4 dinytrofenylhydrazin	100g	27.4.2006	C
Nitroprusid sodný	1100g	27.4.2006	C
Kyselina pikrová	100g	27.4.2006	C
Sulfid arsenitý	200g	28.4.2006	C
Chlorid thalný	30g	28.4.2006	C
Kyselina pikrová	1000g	28.4.2006	C
Arsen kovový	100g	28.4.2006	C
Sulfid arsenitý	200g	28.4.2006	C

Arsenitan sodný	50g	28.4.2006	C
Dusičnan uranylu	25g	28.4.2006	C
Octan uranylu	600g	28.4.2006	C
Chlorid rtuťnatý	300g	29.4.2006	B
Disulfid rtuťnatý	400g	29.4.2006	B
Jodid rtuťnatý	50g	29.4.2006	B
Oxid rtuťnatý	200g	29.4.2006	B
Arsenitan sodný	70g	29.4.2006	B
Octan uranylo zinečnatý	10g	29.4.2006	B
Kyanid draselný	30kg	30.4.2006	B
Síran thalný	270g	30.4.2006	B
Chlorid thalný	110g	30.4.2006	B
Sulfid rtuťnaný	25g	30.4.2006	B
Osmium	2000g	30.4.2006	B
Arsen kovový	250g	30.4.2006	B
Kyanid draselný	40kg	1.5.2006	B
Oxid olovnato-olovičitý	250g	1.5.2006	B
Arsenitan sodný	250g	1.5.2006	B
Brucin	100g	1.5.2006	B
Oxid arsenitý	250g	1.5.2006	B
Jodid rtuťnatý	400g	1.5.2006	B
Dusičnan rtuťnatý	1000g	1.5.2006	B
Vinan antimonyl draselný	250g	1.5.2006	B
Dusičnan uranylu	5g	1.5.2006	B
Chlorid antimonitý	240g	1.5.2006	B
Jodid rtuťnatý	25g	2.5.2006	D
Dusičnan měďnatý	250g	2.5.2006	D
Octan uranylu	380g	2.5.2006	D
Oxykyanid rtuťnatý	250g	2.5.2006	D
Sulfid arsenitý	150g	2.5.2006	D
Vinan antimonylo-draselný	250g	3.5.2006	D
Octan uranylu	100g	3.5.2006	D
Chlorid rtuťnatý	5 000 g	6.6.2006	B
Dichroman draselný	20 000 g	6.6.2006	B
Dichroman amonný	15 000 g	6.6.2006	B
Chroman draselný	11 000 g	6.6.2006	B
Chroman sodný	2 000 g	6.6.2006	B
Uhličitan barnatý	5 000 g	6.6.2006	B
Chlorid barnatý	7 000 g	6.6.2006	B
Sodík	5 000 g	6.6.2006	B
Peroxid barnatý	20 000 g	7.6.2006	B
Peroxid vodíku	50 000 g	7.6.2006	B
Peroxid sodný	10 000 g	7.6.2006	B
Thionyl chlorid	10 000 g	7.6.2006	B
Amoniak	20 000 g	7.6.2006	B
Uhličitan olovnatý	7 000 g	7.6.2006	B
Oxid olovičitý	1 000 g	7.6.2006	B
Oxid rtuťnatý	2 500 g	7.6.2006	B

Dusičnan strontnatý	500 g	7.6.2006	B
Oxid arsenitý	500 g	7.6.2006	B
Kyanid sodný	2 000 g	7.6.2006	B
Kyanid draselný	3 000 g	7.6.2006	B
Chromsírová smes	50 000 ml	8.6.2006	B
Kyselina sírová	700 000 ml	8.6.2006	B sklep
Kyselina dusičná	450 000 ml	8.6.2006	B
Thiokyanatan sodný	10 000 g	8.6.2006	B
Rhodanid draselný	10 000 g	8.6.2006	B
Dusičnan sodný	15 000 g	8.6.2006	B
Bromičnany	50 000 g	8.6.2006	B
Dusičnan kademnatý	7 000 g	8.6.2006	B
Iodičnany	20 000 g	8.6.2006	B
Oxid fosforečný	2 500 g	8.6.2006	B
Chlorid berylnatý	300 g	8.6.2006	B
Antimoničnan draselný	1 000 g	9.6.2006	B
Kyselina fosforečná	500 000 ml	9.6.2006	B
Kyselina chlorovodíková	100 000 ml	9.6.2006	B
Kyselina fluorovodíková	40 000 ml	9.6.2006	B
Kyselina bromovodíková	10 000 ml	9.6.2006	B
Oxid antimontý	200 g	9.6.2006	B
Jodid trušnatý	1 000 g	9.6.2006	B
Nesslerovo činidlo	2 000 ml	9.6.2006	B
Arsenitan sodný	2 000 g	9.6.2006	B
Sulfid rtušnatý	2 000 g	9.6.2006	B
Oxid chromový	1 500 g	9.6.2006	B
Oxid dichlorid zirkonia	1 000 g	9.6.2006	B
Dusičnan amonný	15 000 g	9.6.2006	B
Oxid vanadičný	2 000 g	9.6.2006	B
Chlorid kademnatý	20 000 g	9.6.2006	B
Oxid kademnatý	30 000 g	9.6.2006	B
Oxid seleničitý	25 000 g	9.6.2006	B
Oxid bismutitý	8 000 g	9.6.2006	B
Kyselina Jodovodíková	4 000 ml	12.6.2006	B
Kyselina fosforitá	1 000 ml	12.6.2006	B
Oxid fosforečný	40 000 g	13.6.2006	B
Fluorid hlinitý	2 000 g	13.6.2006	B
Thiokyanatan sodný	200 g	13.6.2006	B
Kyanid sodný	100 g	13.6.2006	B
Kyselina chloristá	500 ml	13.6.2006	B

Látka	množství	Datum nálezu	Sektor
Xylen	50 000 ml	30.5.2006	B
Toluen	25 000 ml	30.5.2006	B
Tolidin	10 000 ml	30.5.2006	B
Butylacetát	3 000 ml	30.5.2006	B
Diethylether	7 000 ml	30.5.2006	B
Cyklohexanol	32 000 ml	30.5.2006	B

Chlornitrofenol	1 000 ml	30.5.2006	B
Hexachlorbenzen	10 000 ml	30.5.2006	B
Pyridin	10 000 ml	30.5.2006	B
Aceton	10 000 ml	30.5.2006	B
Cyklohexan	15 000 ml	30.5.2006	B
Kyselina pikrová	6 000 ml	31.5.2006	B
Benztriazol	20 000 ml	31.5.2006	B
Tetrahydronaftalen	500 ml	31.5.2006	B
Methyl tercbutyl ether	2 500 ml	31.5.2006	B
2-ethyl 2-hexyl ester	800 ml	31.5.2006	B
Pentan	30 000 ml	31.5.2006	B
Butyl alkohol	10 000 ml	31.5.2006	B
Isooktan	10 000 ml	31.5.2006	B
Vojenské odmořovadlo	300 000 ml	1.6.2006	B sklep
1-naftylamin	2 500 ml	1.6.2006	B
Hexachlor cyklohexan	5 000 ml	1.6.2006	B
Dyfenylamin	500 ml	1.6.2006	B
Hexan	20 000 ml	1.6.2006	B
Benzen	5 000 ml	1.6.2006	B
Benzoylchlorid	10 000 ml	1.6.2006	B
Chloroform	8 000 ml	1.6.2006	B
Hydroxylamin	1 000 ml	1.6.2006	B
Aminobenzen	5 000 ml	2.6.2006	B
Fischerovo činidlo	10 000 ml	2.6.2006	B
Dioxan	500 ml	2.6.2006	B
1-naftol	20 000 ml	2.6.2006	B
DCE	3 000 ml	2.6.2006	B
TCE	7 000 ml	2.6.2006	B
DDT	3 000 ml	2.6.2006	B
Benzaldehyd	11 000 ml	2.6.2006	B
Sírouhlik	20 000 ml	5.6.2006	B
Heptan	15 000 ml	5.6.2006	B
Nitroprusid sodný	600 g	5.6.2006	B
Formaldehyd	50 000 ml	5.6.2006	B
Dodecyl alkohol	10 000 ml	5.6.2006	B
Methanol	30 000 ml	5.6.2006	B
Kyselina barbiturová	100 g	6.6.2006	B
Deriváty kys. Barbiturové	800 g	6.6.2006	B
Fenylhydrazin	2 000 ml	6.6.2006	B
Kresol	100 000 ml	6.6.2006	B
Acetaldehyd	10 000 ml	12.6.2006	B
Metylester kys. Octové	12 000 ml	12.6.2006	B

Příloha C – Seznam typových plánů [31]

1. Dlouhodobá inverzní situace
2. Povodně velkého rozsahu
3. Jiné živelné pohromy velkého rozsahu
 - a) Rozsáhlé lesní požáry
 - b) Sněhová kalamita
 - c) Silné zemětřesení
4. Epidemie
5. Epifytie - hromadné nákazy polních kultur
6. Epizootie - hromadné nákazy zvířat
7. Radiační havárie
8. Havárie velkého rozsahu způsobená vybranými nebezpečnými chemickými látkami s chemickými přípravky
9. Jiné technické a technologické havárie velkého rozsahu - výbuch (exploze)
10. Narušení hrází významných vodohospodářských děl se vznikem zvláštní povodně
11. Znečištění vod, ovzduší a životního prostředí haváriemi velkého rozsahu
12. Narušení finančního a devizového hospodářství státu
13. Narušení dodávek ropy a ropných produktů velkého rozsahu
14. Narušení dodávek elektrické energie, plynu a tepelné energie velkého rozsahu
15. Narušení dodávek potravin velkého rozsahu
16. Narušení dodávek pitné vody velkého rozsahu
17. Narušení dodávek léčiv a zdravotnického materiálu velkého rozsahu
18. Narušení funkčnosti dopravní soustavy velkého rozsahu
19. Narušení funkčnosti veřejných telekomunikačních vazeb
20. Narušení funkčnosti veřejných informačních vazeb
21. Migrační vlny velkého rozsahu
22. Hromadné postižení osob mimo epidemií, včetně hygienických režimů
23. Narušení zákonitosti velkého rozsahu
24. Narušení funkčnosti poštovních služeb

Příloha D – Návrh systémových opatření k předcházení nežádoucím situacím v souvislosti s nezákonným nakládáním s chemickými odpady [35]

BRS projednala materiál předložený místopředsedou vlády a ministrem životního prostředí a přijala **usnesení č. 28**.

- na základě usnesení BRS ze dne 3. dubna 2007 č. 18 byla vytvořena meziresortní pracovní skupina (zástupce MŽP, MMR, MV, MPO, MZ, MF, Mze, MD, MS, MPSV, SÚJB, Svazu chemického průmyslu a Svazu průmyslu a dopravy), která posuzovala stav a způsob plnění úkolů uložených Harmonogramem, schváleným tímto usnesením BRS (v důsledku nálezů nelegálního skladování v Libčanech – KHK, Chvaleticích – PK a Nalžovicích – StčK,
- Meziresortní pracovní skupina se sešla celkem čtyřikrát a předložila v závěru května 2008 místopředsedovi vlády a ministru životního prostředí *Návrh systémových opatření k předcházení nežádoucím situacím v souvislosti s nezákonným nakládáním s chemickými látkami a odpady*,
- předložený materiál obsahuje 9 úkolů převážně legislativního charakteru (změny některých zákonů), dále organizačního (zvýšení kontrolní činnosti, vytvoření informačních systémů) a metodického,
- materiál byl předložen s rozporem, protože Ministerstvo spravedlnosti nesouhlasilo s úkolem č. 1 (podle MS vládní návrh trestního zákoníku nepočítá vedle klasické trestní odpovědnosti osob fyzických se zavedením trestní odpovědnosti právnických osob) a č. 2 (podle MS prohlášení konkursu nemá vliv na právní odpovědnost dlužníka),
- dále Ministerstvo průmyslu a obchodu nesouhlasilo s úkolem č. 3 (MPO nesouhlasí s dalším administrativním a finančním zatěžováním podnikatelských subjektů, které by způsobilo navrhované zpřísnění podmínek pro skladování nebezpečných odpadů a zrušení možnosti provozovat mobilní zařízení ke sběru a výkupu odpadů),
- ministr vnitra v diskusi uvedl, že se zavedením trestní odpovědnosti právnických osob nesouhlasí, protože by to byl průlom do koncepce trestního práva a ministr průmyslu a obchodu uvedl, že v případě zákazu provozování mobilního zařízení ke sběru a výkupu odpadů, bude postižena široká veřejnost, která dnes odkládá do těchto kontejnerů veškerý nepotřebný, ale i nebezpečný materiál,
- závěrem bylo doporučeno předložené rozpory dořešit před předložením materiálu na schůzi vlády.

Usnesení BRS ze dne 3. 7. 2008 č. 28

B e z p e č n o s t n í r a d a s t á t u

I. b e r e n a v ě d o m í

1. návrh systémových opatření k předcházení nežádoucím situacím v souvislosti s nezákonným nakládáním s chemickými látkami a odpady, uvedený v části III materiálu č. 10626/08-OOB,
2. splnění úkolu mezirezortní pracovní skupinou, vytvořenou usnesením Bezpečnostní rady státu ze dne 3. dubna 2007 č. 18, a ukončení její činnosti;

II. v y z ý v á

místopředsedu vlády a ministra životního prostředí, ministra průmyslu a obchodu a ministra spravedlnosti k odstranění rozporu z materiálu podle bodu I/1 tohoto usnesení před jeho předložením na schůzi vlády České republiky;

III. u k l á d á

místopředsedovi vlády a ministru životního prostředí předložit ve spolupráci s ministrem průmyslu a obchodu materiál podle bodu I/1 tohoto usnesení na schůzi vlády České republiky.

Návrh systémových opatření byl následně přijat vládou usnesením ze dne 27. srpna 2008 č. 1076

Příloha k usnesení vlády ze dne 27. srpna 2008 č. 1076

Systémová opatření k předcházení nežádoucím situacím v souvislosti s nezákonným nakládáním s chemickými látkami a odpady

Úkol č. 1

Upravit zákon o odpadech ve smyslu omezení možnosti dlouhodobého nezabezpečeného skladování nebezpečných odpadů.

Zabezpečí: místopředseda vlády a ministr životního prostředí

Termín předložení vládě: 31. 12. 2009

Úkol č. 2

Sjednotit povolovací činnost krajských úřadů při vydávání souhlasu k provozování zařízení pro nakládání s odpady a zvýšení kontrolní činnosti státní správy i samosprávy, doporučit pojištění pro subjekty skladující nebezpečné odpady.

Zabezpečí: místopředseda vlády a ministr životního prostředí ve spolupráci s ministry vnitra a financí

Termín předložení vládě: 31. 12. 2009

Úkol č. 3

Zpracovat on-line informační systém o pohybu nebezpečných látek a odpadů v České republice (podle holandského vzoru, případně dalších vzorů ze států Evropské unie) a zajistit jeho propojení s již existujícími systémy v ostatních státech Evropské unie.

Zabezpečí: místopředseda vlády a ministr životního prostředí ve spolupráci s ministry průmyslu a obchodu a dopravy

Termín: 31. 12. 2009

Úkol č. 4

Vytvořit systém pro nakládání s nespotřebovanými chemikáliemi prostřednictvím burzy na jediném centrálním místě (například Hospodářská komora, Komoditní burza), kde by existovala veřejně přístupná a pravidelně aktualizovaná databáze, do které se bude hlásit: druh látky, její základní zařazení, množství, kvalita, místo, způsob uskladnění/balení, prodejní cena, kontakt, případně další informace (například datum vložení, termín konečné likvidace látky, způsob zacházení a manipulace, apod.).

Zabezpečí: ministr průmyslu a obchodu ve spolupráci s místopředsedou vlády a ministrem životního prostředí

Termín: 31. 12. 2009

Úkol č. 5

Zpracovat systém metodického vedení a pomoci v oblasti odpadového hospodářství a chemických látek pro samosprávu (krajské úřady a obce, které vykonávají státní správu v přenesené působnosti podle zákona o odpadech a zákona o chemických látkách). Předložit návrh věcně příslušným resortům k připomínkám. Po zapracování připomínek dokončit finální verzi metodiky, která bude důsledně uplatňována.

Zabezpečí: místopředseda vlády a ministr životního prostředí

Termín: 31. 12. 2009

Úkol č. 6

Předkládat Bezpečnostní radě státu zprávu o provádění metodického vedení a pomoci samosprávě při výkonu státní správy v přenesené působnosti v oblasti odpadového hospodářství a chemických látek. Tato zpráva bude předkládána vždy do 31. května za předchozí kalendářní rok s tím, že poprvé bude předložena za rok 2010. Současně s uvedenou zprávou předkládat vyhodnocení provedených kontrol v oblasti odpadového hospodářství a nakládání s chemickými látkami.

Zabezpečí: místopředseda vlády a ministr životního prostředí

Termín: 1x ročně

Úkol č. 7

Provést kontroly problémových míst na základě podkladů, získaných od krajských úřadů a obcí s rozšířenou působností, které identifikují potenciální brownfields a problémová místa na svém území.

Zabezpečí: místopředseda vlády a ministr životního prostředí

Termín: 30. 6. 2009

Příloha E - § 79 zákona 185/2001 Sb., o odpadech [48]

(1) Obecní úřad obce s rozšířenou působností

- a) podává návrh ministerstvu na zařazení odpadu podle Katalogu odpadů podle § 5 odst. 2,
- b) uděluje souhlas k nakládání s nebezpečnými odpady podle § 16 odst. 3, nejde-li o případ podle § 78 odst. 2 písm. i); udělení souhlasu může vázat na podmínky,
- c) uděluje souhlas k upuštění od třídění nebo odděleného shromažďování odpadů podle § 16 odst. 2, nejde-li o případ podle § 78 odst. 2 písm. j), udělení souhlasu může vázat na podmínky,
- d) vede a zpracovává evidenci odpadů a způsobů nakládání s nimi, autovraků a způsobů jejich zpracování, typu, množství a způsobu zpracování, využití nebo odstranění elektroodpadu, zařízení k nakládání s odpady, zařízení uvedených v § 14 odst. 2, shromažďovacích míst nebezpečných odpadů a sběrových míst odpadů a skladů odpadů, dopravců odpadů jím vydaných souhlasů a dalších rozhodnutí podle tohoto zákona a na požádání podává informace žadatelům o sídle zařízení vhodných k odstranění nebo využití jimi vyprodukovaného odpadu,
- e) kontroluje, jak jsou právníckými osobami, fyzickými osobami oprávněnými k podnikání a obcemi dodržována ustanovení právních předpisů a rozhodnutí ministerstva a jiných správních úřadů v oblasti odpadového hospodářství a zda pověřené osoby dodržují stanovený způsob hodnocení nebezpečných vlastností odpadů,
- f) hrozí-li poškození lidského zdraví nebo životního prostředí nebo již k němu došlo, může zajistit ochranu lidského zdraví a životního prostředí na náklady odpovědné osoby,
- g) ukládá provozovateli zařízení k odstraňování odpadů v mimořádných případech, je-li to nezbytné z hlediska ochrany životního prostředí a pokud je to pro provozovatele technicky možné, povinnost odstranit odpad. Náklady vzniklé tímto rozhodnutím hradí obecní úřad obce s rozšířenou působností, který rozhodnutí vydal; náhradu nákladů takto vynaložených je povinna obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností uhradit osoba, která je za tento odpad odpovědná podle tohoto zákona,
- h) ukládá právníckým osobám a fyzickým osobám oprávněným k podnikání pokuty za porušení stanovených povinností podle § 66 odst. 2 a 5; současně může stanovit opatření a lhůty pro zjednání nápravy samostatným rozhodnutím,

- i) může zakázat původci odpadů činnost, která způsobuje vznik odpadů, pokud původce nemá zajištěno využití nebo odstranění odpadů a pokud by odpady vzniklé v důsledku pokračování této činnosti mohly způsobit škodu na životním prostředí,
- j) uplatňuje stanovisko k územním plánům a regulačním plánům,
- k) zajišťuje bezpečné uskladnění odpadu podle § 58 odst. 3.

(2) Obecní úřad obce s rozšířenou působností zruší rozhodnutí o udělení souhlasu, který spadá do jeho kompetence podle odstavce 1 písm. b), v případě, že osoba, které byl souhlas udělen, opakovaně porušuje povinnosti stanovené tímto zákonem nebo opakovaně neplní podmínky, na které je souhlas vázán.

(3) Pokud tímto zákonem nebo zvláštním právním předpisem není stanoveno jinak, je k rozhodování podle odstavce 1 místně příslušný obecní úřad obce s rozšířenou působností, v jehož obvodu je provozována činnost nebo se nachází věc, které se rozhodnutí týká.

(4) Obecní úřad obce s rozšířenou působností dává vyjádření zejména

- a) ke zřízení zařízení k odstraňování odpadů,
- b) v územním a stavebním řízení z hlediska nakládání s odpady,
- c) k připravovaným změnám výrobního procesu nebo výroby, které mají vliv na nakládání s odpady,
- d) k zavedení nebo rozšíření výroby oxidu titaničitého,
- e) ke zřízení malých zařízení pro biologické zpracování využitelných biologicky rozložitelných odpadů.

(5) Vyjádření podle odstavce 4 obsahuje posouzení žádosti z hlediska jejího souladu s povinnostmi vyplývajícími z tohoto zákona a prováděcích právních předpisů. Vyjádření nenahrazuje souhlasy vydávané podle tohoto zákona.

(6) Vyjádření podle odstavce 4 písm. a) až d) vydává obecní úřad obce s rozšířenou působností, v jehož územním obvodu se nachází zařízení určené k nakládání s odpady.

(7) Činnosti uvedené v odstavcích 1 až 4 mohou zaměstnanci obecní úřad obce s rozšířenou působností vykonávat po prokázání zvláštní odborné způsobilosti.

Příloha F – Fotodokumentace z místa nelegálního skladu nebezpečných látek [12]

Příloha G – Petice za likvidaci nebezpečných odpadů [8]

Prezidentu ČR, předsedovi vlády ČR, Parlamentu ČR, ministru životního prostředí ČR, České inspekci životního prostředí, Odboru životního prostředí KÚ Královehradeckého kraje, primátoru a zastupitelstvu města Hradce Králové, hejtmanovi a zastupitelstvu královehradeckého kraje, živnostenskému úřadu v Hradci Králové

Petice

za úplnou a bezpečnou likvidaci nebezpečných odpadů skladovaných v bývalém areálu Vertex v Libčanech

Areál bývalé továrny Vertex v Libčanech, který se nachází uprostřed obce Libčany, pouhých cca 60m od základní a mateřské školy, byl již roku 2002 využíván různými firmami (SNOG HK s.r.o., Kilde a.s., Medea s.r.o. aj.) pro shromažďování, skladování a třídění nebezpečných odpadů – a to bez řádných povolení.

I přes nesouhlas a mnohé stížnosti občanů získala firma SNOG HK s.r.o. v roce 2004 oprávnění ke sběru a nakládání s nebezpečnými odpady v omezeném rozsahu od Odboru životního prostředí Královehradeckého kraje.

Dne 21.4.2006 byla během zásahu policie v areálu Vertex objevena nelegální skládka vysoce toxických látek a jedů obrovského rozsahu, následně vyhlásil hejtman Královehradeckého kraje v Libčanech stav nebezpečí.

V současné době dochází k inventarizaci, třídění a vzorkování nalezených látek odbornou firmou DEKONTA. Po vyčerpání prostředků uvolněných krajským úřadem a magistrátem města Hradec Králové již nezbývají finance na odvoz a konečnou likvidaci všech odpadů nalezených v celém areálu.

My, občané podpsaní níže pod touto peticí, požadujeme:

- **dokončení inventarizace uložených odpadů specializovanou firmou**
- **odvoz a bezpečnou likvidaci veškerého odpadu z areálu, a to tak, aby nedošlo k dalšímu poškozování životního prostředí**
- **sanaci, dekontaminaci a případnou demolici celého objektu**
- **přísnější kontrolu nakládání s nebezpečnými odpady ze strany státních institucí (MŽP, ČIŽP, krajských úřadů)**
- **úpravu legislativy, znemožňující podobné druhy podnikání v obcích a městech ČR**
- **okamžité odejmutí živnostenských oprávnění firmě SNOG HK s.r.o. a ostatním firmám sídlícím v č.p. 28, Libčany**
- **přísné potrestání všech osob, odpovědných za současný katastrofální stav**
- **úplné a pravdivé informování občanů o průběhu a závěrech celé kauzy**

Tato petice vznikla dne 18.6.2006 v Libčanech

Petici sestavilo občanské sdružení Klubu přátel základní školy v Libčanech ve spolupráci s obecním úřadem Libčany.